बीउ बिजन नियमावली, २०६९

नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित मिति

२०६९।११।१४

बीउ बिजन ऐन, २०४५ को दफा २४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायका नियमहरु बनाएको छ ।

परिच्छेद– १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यी नियमहरुको नाम "बीउ बिजन नियमावली, २०६९" रहेकोछ ।

(२) यो नियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस नियमावलीमा,-

(क) "ऐन" भन्नाले बीउ बिजन ऐन, २०४५ सम्झनु पर्छ ।

(ख) "समिति" भन्नाले बीउ बिजन ऐन, २०४५ को दफा ३ बमोजिम गठित समिति सम्झनु पर्छ ।

(ग) "उपसमिति" भन्नाले नियम ३ बमोजिम गठित उपसमिति सम्झनु पर्छ ।

(घ) "कार्यालय" भन्नाले जिल्ला कृषि विकास कार्यालय सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "केन्द्र" भन्नाले बीउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र सम्झनु पर्छ ।

(च) "बाली निरीक्षक" भन्नाले ऐनको दफा १६ बमोजिम नियुक्त भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(छ) "बीउ बिजन विश्लेषक" भन्नाले ऐनको दफा १६ बमोजिम नियुक्त भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(ज) "बीउ बिजन नमूना सङ्कलक" भन्नाले ऐनको दफा १६ बमोजिम नियुक्त भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

नेपाल कानून आयोग

परिच्छेद–२

उपसमितिको काम, कर्तव्य तथा अधिकार

३. **उपसमितिको गठनः** (१) समितिले ऐनको दफा ६ बमोजिम देहायका उपसमितिहरु गठन गर्न सक्नेछः—

(क) जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमिति,

(ख) योजना तर्जुमा तथा अनुगमन उपसमिति,

(ग) गुणस्तर निर्धारण तथा व्यवस्था उपसमिति ।

(२) उप नियम (१) मा उल्लेखित उपसमितिहरुका अतिरिक्त समितिले आफ्नो काम कारबाही व्यवस्थित गर्न आवश्यकतानुसार अन्य उपसमितिहरु गठन गर्न सक्नेछ । यसरी गठित उपसमितिहरुको काम, कर्तव्य तथा अधिकार समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

४. **जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमितिः** समितिले नियम ३ को उपनियम (१) को खण्ड (क) बमोजिम बीउ बिजनका जातहरुको अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता गर्ने प्रयोजनको लागि गठन गर्ने जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमितिमा देहाय बमोजिमका सदस्यहरु रहने छन्ः—

(क) महानिर्देशक, कृषि विभाग - अध्यक्ष

(ख) निर्देशक, (बाली तथा बागवानी) नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् - सदस्य

(ग) प्रमुख, सम्बन्धित बाली अनुसन्धान कार्यक्रम, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् - सदस्य

(घ) कार्यक्रम निर्देशक, विषय वस्तुसँग सम्बन्धित निर्देशनालय, कृषि/पशु सेवा विभाग - सदस्य

(ङ) प्रमुख, माटो विज्ञान महाशाखा, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् - सदस्य

(च) प्रमुख, बीउ विज्ञान तथा प्रविधि महाशाखा,
नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् - सदस्य

(छ) बीउ व्यवसायी संघमा प्रतिनिधित्व गर्ने बीउ बिजन
उद्यमीहरुमध्येबाट एक जना - सदस्य

(ज) बीउ बिजन व्यवसायमा संलग्न गैर सरकारी
संस्थाहरुमध्येबाट समितिले मनोनीत गरेको एक जना - सदस्य

(झ) प्रमुख, केन्द्र - सदस्य-सचिव

५. **जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः** जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) विकसित बीउ बिजनका जातहरुको अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ताको लागि आवश्यक पूर्वाधारहरु तयार गरी समितिबाट अनुमोदन गराउने,

(ख) उन्मोचन हुन नसकेको बीउ बिजनको उन्मोचन र दर्ताको लागि समिति समक्ष सिफारिस गर्ने,

(ग) उन्मोचित बीउ बिजनको जातहरुको पहिचान गरी आवश्यक विवरणहरु सहित दर्ताको लागि समिति समक्ष पेश गर्ने,

(घ) अनुमोदित तथा उन्मोचित बीउ बिजनको जातको प्रजननको व्यवस्था मिलाउने,

(ङ) बिदेशबाट आयात हुने बीउ बिजनका जातहरु तथा नेपालभित्र उत्पादन भइरहेका रैथाने एवं स्थानीय जातको बालीको बीउ बिजनलाई अभिलेख गरी राख्न तथा जात दर्ता गर्नको लागि समिति समक्ष सिफारिस गर्ने,

(च) निजी क्षेत्रलाई बीउ बिजनको अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता गर्नको लागि समिति समक्ष सिफारिस गर्ने,

नेपाल कानून आयोग

(छ) उन्मोचित बीउ बिजनको कुनै जात दर्ताबाट हटाउन आवश्यक देखिएमा सो जातलाई दर्ताबाट हटाउन समिति समक्ष सिफारिस गर्ने,

(ज) उन्मोचित बीउ बिजनको जातको सम्बर्द्धन तथा संरक्षणको व्यवस्था मिलाउने,

(झ) जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्तासँग सम्बन्धित अन्य कार्य गर्ने ।

६. **योजना तर्जुमा तथा अनुगमन उपसमितिः** समितिले नियम ३ को उपनियम (१) को खण्ड (ख) बमोजिम बीउ बिजनको उत्पादन, बिक्री वितरण तथा आपूर्ति सम्बन्धी योजना तर्जुमा तथा अनुगमन गर्नको लागि गठन गर्ने योजना तर्जुमा तथा अनुगमन उपसमितिमा देहाय बमोजिमका सदस्यहरु रहनेछन ।

(क) सह-सचिव, योजना महाशाखा, कृषि विकास मन्त्रालय - अध्यक्ष

(ख) उप-महानिर्देशक, योजना, कृषि विभाग - सदस्य

(ग) निर्देशक, (बाली तथा बागवानी), नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् - सदस्य

(घ) कार्यक्रम निर्देशक, बाली विकास निर्देशनालय, कृषि विभाग - सदस्य

(ङ) प्रमुख, सम्बन्धित बाली अनुसन्धान कार्यक्रम, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् - सदस्य

(च) प्रबन्ध सञ्चालक, राष्ट्रिय बीउ बिजन कम्पनी लिमिटेड - सदस्य

(छ) प्रमुख, बीउ विज्ञान तथा प्रविधि महाशाखा, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् - सदस्य

(ज) बीउ व्यवसायी संघमा प्रतिनिधित्व गर्ने बीउ बिजन उद्यमीमध्ये एक जना - सदस्य

(झ) प्रमुख, केन्द - सदस्य-सचिव

७. **योजना तर्जुमा तथा अनुगमन उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः** योजना तर्जुमा तथा अनुगमन उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) बीउ बिजनको आपूर्ति सुचारु रुपले गर्ने व्यवस्था मिलाउन आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गरी स्वीकृतिको लागि समिति समक्ष पेश गर्ने,

(ख) मूल बीउ बिजन र प्रमाणित बीउ बिजनको व्यवस्था मिलाउने,

(ग) बीउ बिजन उत्पादन तथा बिक्री वितरण कार्यमा निजी तथा सरकारी क्षेत्र बीच समन्वय कायम गर्न समितिलाई सहयोग पुर्याउने,

(घ) स्वीकृत नीति अनुरुप बीउ बिजनको मूल्य तोक्ने,

(ङ) स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार बीउ बिजनको उत्पादन तथा खपतको अनुगमन गर्ने,

(च) बीउ बिजन उत्पादन तथा बिक्री वितरण सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने ।

८. **गुणस्तर निर्धारण तथा व्यवस्था उपसमिति गठनः** (१) समितिले नियम ३ को उपनियम (१) को खण्ड (ग) बमोजिम बीउ बिजनको गुणस्तर निर्धारण, अनुमोदन तथा प्रमाणीकरण सम्बन्धी कार्य गर्ने प्रयोजनको लागि गठन गर्ने गुणस्तर निर्धारण तथा व्यवस्था उपसमितिमा देहाय बमोजिमका सदस्यहरु रहने छन् ।

(क) कार्यकारी निर्देशक, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् - अध्यक्ष

(ख) निर्देशक, (बाली तथा बागवानी), नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् - सदस्य

(ग) कार्यक्रम निर्देशक, सम्बन्धित निर्देशनालय, कृषि/पशु सेवा विभाग - सदस्य

(घ) प्रमुख, बीउ विज्ञान तथा प्रविधि महाशाखा, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् - सदस्य

(ङ) प्रमुख बाली रोग विज्ञान महाशाखा, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् - सदस्य

(च) प्रबन्ध सञ्चालक, राष्ट्रिय बीउ बिजन कम्पनी लिमिटेड - सदस्य

(छ) प्रतिनिधि, बीउ बिजन उद्यमी, बीउ व्यवसायी संघ - सदस्य

(ज) प्रमुख, सम्बन्धित बाली अनुसन्धान कार्यक्रम, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् - सदस्य

(झ) प्रमुख, केन्द्र - सदस्य-सचिव

९. **गुणस्तर निर्धारण तथा व्यवस्था उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः** गुणस्तर निर्धारण तथा व्यवस्था उपसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) कुनै पनि बीउ बिजन बिक्री वितरण गर्नु अगावै गुणस्तर निर्धारण गर्नको लागि समिति समक्ष पेश गर्ने,

(ख) बीउ बिजनको गुणस्तर अनुमोदनको लागि समिति समक्ष सिफारिस गर्ने,

(ग) समितिबाट अनुमोदित, उन्मोचित जातका बीउ बिजनको प्रमाणीकरणको लागि गुणस्तरको न्युनतम मापदण्ड निर्धारण गरी स्वीकृतिको लागि समिति समक्ष पेश गर्ने,

(घ) बीउ बिजनको गुणस्तरको न्यूनतम मापदण्ड प्रकाशन गर्ने,

(ङ) बीउ बिजनको गुणस्तर निर्धारण अनुमोदन तथा प्रमाणिकरण सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने ।

१०. **उपसमितिहरुको बैठक सम्बन्धी कार्यविधिः** (१) उपसमितिहरुको बैठक सम्बन्धित उपसमितिको अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।

(२) उपसमितिको कूल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशत सदस्यहरु उपस्थित भएमा उपसमितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगको मानिनेछ ।

नेपाल कानून आयोग

(३) उपसमितिको बैठकको अध्यक्षता उपसमितिको अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा बैठकमा उपस्थित सदस्यले आफूहरुमध्येबाट छानेको सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(४) उपसमितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षले निर्णायक मत दिनेछ ।

(५) उपसमितिले आवश्यक देखेमा नेपाल सरकारको कुनै अधिकृत वा अन्य कुनै विशेषज्ञलाई उपसमितिको बैठकमा पर्यवेक्षकको रुपमा भाग लिन आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(६) उपसमितिको बैठकको निर्णय उपसमितिको सदस्य—सचिवद्वारा प्रमाणित गरिनेछ ।

(७) उपसमितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि उपसमिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद— ३

बीउ बिजनको अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था

११. **बीउ बिजनको अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ताः** (१) प्रजनकले नयाँ जातको बीउ बिजनको अनिवार्य रुपमा अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता गराउनु पर्नेछ ।

(२) नयाँ जातको बीउ बिजनको अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता गराउन चाहने प्रजनकले त्यस्तो बीउ बिजनको नमूना सहित अनुसूची-१ को खण्ड (क) वा (ख) बमोजिमको ढाँचामा जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमिति समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम पर्न आएको निवेदन उपर जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमितिले देहाय बमोजिमको कार्यविधि अपनाई नयाँ जातको बीउ बिजनको अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ताको लागि सिफारिस गर्नेछः—

(क) समितिले निर्धारण गरे बमोजिम बीउ बिजनको विशिष्टता, एकरुपता र स्थायित्व भए नभएको जाँच गर्ने र आवश्यकता अनुसार बीउ बिजनको परीक्षण समेत गरी सर्वसाधारणको जानकारीमा ल्याउने,

(ख) खण्ड (क) बमोजिम परीक्षण गरी आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित निकाय समक्ष पठाउने ।

१२. <u>बीउ बिजनको जात दर्ताको लागि निवेदन दिने:</u> (१) बिदेशबाट आयात गरिने बीउ बिजनहरुलाई जात दर्ताको लागि आयातकर्ताले अनुसूची-१ को खण्ड (ग) बमोजिमको ढाँचामा जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमिति समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) नेपालमा परम्परा देखि प्रयोग गरिदै आएको स्थानीय जातको बीउ बिजनहरुलाई राष्ट्रिय अभिलेखमा राख्न तथा जात दर्ता गर्नको लागि अनुसूची-१ को खण्ड (घ) बमोजिमको ढाँचामा जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमिति समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) र (२) बमोजिम पर्न आएका निवेदन उपर आवश्यक छानविन गरी जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमितिले जात दर्ता एवं सूचित गर्नको लागि समिति समक्ष सिफारिस गर्नेछ ।

(४) यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि आनुबाशिंक परिवर्तित बाली तथा जीवित रुपमा रुपान्तरित बालीको बीउको हकमा जैबिक सुरक्षा विश्लेषण गरिएको प्रतिवेदन वा विवरणको आधारमा मात्र जात दर्ता गरिनेछ ।

(५) यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बर्णनपुंशक प्रविधि (टर्मिनेटर टेक्नोलोजी) प्रयोग भएको बीउको जात दर्ता गरिने छैन ।

१३. <u>बीउ बिजनको अभिलेख:</u> (१) नयाँ जातको बीउ बिजन अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता भएपछि जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमितिले अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा सो को अभिलेख राख्नु पर्नेछ ।

(२) नयाँ जातको बीउ बिजन अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता भएपछि जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमितिले सम्बन्धित प्रजनकलाई अनुसूची-३ बमोजिमको ढाँचामा प्रमाणपत्र दिइ सोको अभिलेख राख्नु पर्नेछ ।

(३) एक पटक सूचित गरेको बीउ बिजनको जात पछि उपयुक्त वा आवश्यक छैन भन्ने देखिएमा त्यस्ता बीउ बिजनको जातलाई सूचित बीउ बिजनको अभिलेखबाट हटाउन परेमा सो को सूचना नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।

१४. **स्वामित्वको अधिकारः** (१) कुनै प्रजनकले आफूले प्रजनन् वा छनौट गरेको नयाँ जातको बीउ बिजनको स्वामित्वको अधिकार प्राप्त गर्न चाहेमा अनुसूची-४ को ढाँचामा समिति समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएपछि त्यस्ता बीउ बिजनको उपयोगिता र महत्व समेतलाई विचार गरी समितिले त्यसको स्वामित्वको अधिकार सम्बन्धित प्रजनकलाई अनुसूची-५ बमोजिमको ढाँचामा दिनु पर्नेछ ।

(३) दुई वा दुई भन्दा बढी प्रजनकले एउटै प्रकारको नयाँ जातको बीउ बिजन प्रजनन वा छनौट गरेमा वा गरेको प्रमाणित भएमा जसको निवेदन र बीउ बिजन पहिले दर्ता भएको छ उसैलाई स्वामित्वको अधिकार प्रदान गरिनेछ ।

परिच्छेद—४

केन्द्रको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तथा बीउ बिजन गुणस्तर सम्बन्धी व्यवस्था

१५. **केन्द्रको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकारः** केन्द्रको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) बीउ बिजन प्रमाणीकरणको लागि क्षेत्रीयस्तरका बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाहरु मार्फत बीउ बिजन प्रमाणीकरण तथा सुपरिवेक्षण गर्ने, गराउने,

(ख) बीउ बिजनको गुणस्तर सम्बन्धी विवादको समाधानका लागि गुणस्तर निर्धारण तथा व्यवस्था उपसमिति समक्ष पेश गर्ने,

(ग) क्षेत्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाहरुबाट प्रमाणीकरण गरी लगाईएको गुणस्तर संकेतपत्रको अभिलेख राख्ने,

(घ) बीउ बिजन बिक्री वितरणको लागि यथार्थ संकेतपत्र अनिवार्य रुपमा राख्न लगाउने,

(ङ) बीउ बिजन व्यवसायीहरुलाई अभिमुखीकरण तालिम दिने,

(च) बाली निरीक्षक, बीउ बिजन नमूना सङ्कलक र बीउ बिजन विश्लेषकलाई अनुमतिपत्र दिने परीक्षा सञ्चालन गर्ने,

(छ) बाली निरीक्षक, बीउ बिजन नमूना सङ्कलक र बीउ बिजन विश्लेषकलाई समितिले दिएको अनुमतिपत्रको लगत राख्ने,

(ज) बाली निरीक्षक, बीउ बिजन नमूना सङ्कलक र बीउ बिजन विश्लेषकहरुलाई तालिम दिने,

(झ) आवश्यक शर्त तोकी मूल बीउ उत्पादन एवं जातिय विकास तथा सम्बर्धन गर्नका लागि निजी क्षेत्रलाई समेत सहभागी गराउने,

(ञ) पैठारी गरेको र अनुमोदन, उन्मोचन तथा सूचित नभएका रैथाने एवं स्थानीय जातको बीउ बिजनको बिक्री वितरण तथा निर्यातमा बीउ बिजनको गुणस्तर नियमन गर्ने,

(ट) अनुमतिपत्र प्राप्त बाली निरीक्षक, बीउ बिजन नमूना सङ्कलक तथा बीउ बिजन विश्लेषकको कार्यको अनुगमन गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्ने,

(ठ) बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाहरुको सुपरीवेक्षण तथा अनुगमन गरी समिति समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्ने,

(ड) प्रजनकलाई प्रदान गरिएको स्वामित्व अधिकारको लगत राख्ने,

(ढ) बाली निरीक्षक तथा बीउ बिजन नमूना सङ्कलकले दिएको सूचनाको अभिलेख राख्ने,

(ण) बीउ बिजन सम्बन्धी सेवा वापतको शुल्क लिने,

(त) समितिबाट अनुमोदन, उन्मोचन, भई दर्ता भएका सूचित जातहरुको गुणस्तर प्रमाणीकरण गर्ने गराउने,

(थ) आवश्यकता अनुसार बीउ बिजन प्रमाणीकरण गर्ने प्रयोजनको लागि बाली निरीक्षकलाई बाली निरीक्षण गर्न लगाउने,

(द) समितिबाट भएका निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

१६. **बीउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण तथा प्रमाणीकरणः** (१) केन्द्रले बीउ बिजनको गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धमा यथार्थ संकेतपत्र वा बीउ प्रमाणीकरण पद्धति अवलम्बन गर्न गराउन सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको यथार्थ संकेतपत्र पद्धति अनुसार बीउको स्तरहरु देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) प्रजनन बीउ

(ख) श्रोत बीउ

(ग) लेवल बीउ

(घ) उन्नत बीउ

(३) उपनियम (१) बमोजिमको बीउ प्रमाणीकरण पद्धति अनुसार बीउको स्तरहरु देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) प्रजनन बीउ

(ख) मूल बीउ

(ग) प्रमाणीत बीउ

(घ) उन्नत बीउ

(४) गुणस्तर नियन्त्रण गरीएका बीउ बिजनको म्याद देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) सुरक्षितसाथ भण्डारण गरेको खण्डमा बीउ बिजनको गुणस्तरको म्याद परीक्षण गरेको मितिले छ महिनासम्म,

(ख) बीउको गुणस्तरको म्याद थप गर्नु पर्दा बीउ परीक्षणबाट उपयुक्त देखिएमा त्यस्तो बीउ बिजनको म्याद छ महिनासम्म ।

परिच्छेद—५

बीउ बिजन सूचित सम्बन्धी व्यवस्था

१७. **बीउ बिजन सूचित गर्नुपर्नेः** कृषि अनुसन्धान प्रयोजनको लागि बाहेक बीउ बिजन आयात गरी बिक्री वितरण गर्नु अघि वा नेपालभित्र उत्पादन भईरहेको तर सूचित नभएका बीउ बिजन बिक्री वितरण वा निकासी गर्नु अघि सूचित गर्नु पर्नेछ ।

१८. **सूचित बीउ बिजनको निकासी वा पैठारीः** (१) कसैले यस नियमावली बमोजिम सूचित बीउ बिजनको निकासी तथा पैठारी गर्न चाहेमा पाँचसय रुपैयाँ दस्तुर तिरी अनुसूची-६ बमोजिमको ढाँचामा केन्द्रमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम प्राप्त निवेदनमा केन्द्रले सूचित बीउ बिजन निकासी वा पैठारी गर्न उपयुक्त छ छैन जाँच बुझ गरी उपयुक्त देखिएमा अनुसूची-७ बमोजिमको ढाँचामा अनुमति दिनेछ ।

(३) सूचित बीउ बिजनको निकासी वा पैठारी गर्दा अनुसूची-८ बमोजिमको विवरण समितिलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(४) यस नियममावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपालमा प्राकृतिक प्रकोप परेको अवस्थामा वा पैठारी गरीने बीउ बिजनको कारणले मानव, पशु, पन्छी तथा बिरुवाको स्वास्थ्य वा धार्मिक, सास्कृतिक तथा वातावरणमा प्रतिकूल प्रभाव पार्ने देखिएमा त्यस्ता बीउ बिजनको पैठारी गर्नु पर्दा समितिको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

१९. **सूचित बीउ बिजनको बिक्री वितरणका लागि अनुमतिपत्रः** (१) कुनै व्यक्ति वा संस्थाले सूचित बीउ बिजनको बिक्री वितरण सम्बन्धी कारोवार गर्न चाहेमा अनुमतिपत्रको लागि चारसय रुपैंयाँ दस्तुर सहित सम्बन्धित कार्यालयमा अनुसूची-९ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको निवेदन प्राप्त भएपछि सम्बन्धित कार्यालयले अनुसूची-१० बमोजिमको ढाँचामा अनुमतिपत्र दिई सोको जानकारी केन्द्रमा पठाउनु पर्नेछ ।

(३) यस नियममा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो नियममावली लागू हुनुभन्दा अघि दर्ता भएका बीउ बिजन व्यवसायीहरु यसै नियमावली बमोजिम दर्ता भएका मानिने छन् ।

२०. **अनुमतिपत्र नवीकरणः** (१) नियम १९ को उपनियम (२) बमोजिमको अनुमतिपत्र दुई वर्षसम्म बहाल रहनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम अनुमतिपत्र बहाल रहने अवधि समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र सम्बन्धित कार्यालयबाट दुईसय रुपैयाँ दस्तुर तिरी अनुमतिपत्र नवीकरण गराउनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिमको म्याद नाघेपछि कसैले त्यस्तो म्याद नाघी नवीकरण हुन नसकेको मनासिव कारण सहित अनुमतिपत्र नवीकरणको लागि निवेदन दिन आएमा थप छ महिनासम्मको लागि सम्बन्धित कार्यालयले उपनियम (२) बमोजिम लाग्ने दस्तुरमा एकसय रुपैयाँ थप दस्तुर लिई नवीकरण गरी दिन सक्नेछ ।

(४) यस नियममा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए पनि म्याद भित्र नवीकरण नगराईएमा नवीकरण हुन नसकेको मनासिव कारण देखाई निवेदन दिएमा सोको लागि लाग्ने दस्तुरको अतिरिक्त प्रत्येक वर्षको लागि दुईसय रुपैयाँका दरले दस्तुर लिई सम्बन्धित कार्यालयले त्यस्तो अनुमतिपत्र नवीकरण गरी दिन सक्नेछ ।

२१. **बीउ बिजन राखेको भाँडोमा संकेतपत्र सम्बन्धमाः** सूचित बीउ बिजनको बिक्री वितरण गर्ने व्यक्ति वा संस्था आफूले बिक्री वितरण गर्ने बीउ राखेको भाँडोमा ऐनको दफा १३ मा उल्लेखित विवरणहरुको अतिरिक्त देहाय बमोजिमको विवरण उल्लेख गर्नु पर्नेछः—

(क) उत्पादन वर्ष,

(ख) बीउ बिजनको परीक्षणको मिति,

(ग) लट नं.,

(घ) बीउ बिजन उपयुक्त हुने क्षेत्र,

(ङ) बीउ बिजनको तौल,

(च) बीउ बिजन बिक्री वितरण गर्ने व्यक्ति वा संघ सस्थाको नाम, लोगो र दस्तखत ।

परिच्छेद—६

बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशाला अनुमतिपत्र र नवीकरण सम्बन्धी व्यवस्था

२२. **प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन अनुमति सम्बन्धमाः** (१) निजी क्षेत्रमा बीउ बिजनको प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन गर्न देहाय बमोजिमको प्रक्रिया अपनाउनु पर्नेछः—

नेपाल कानून आयोग

(क) नीजि क्षेत्रमा प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन गर्न चाहने कुनै पनि व्यक्ति वा संस्थाले अनुमतिको लागि अनुसूची-११ बमोजिमको ढाँचामा समिति समक्ष निवेदन दिने,

(ख) खण्ड (क) बमोजिमको निवेदन साथ केन्द्रमा दुई हजार रुपैंयाँ दस्तुर बुझाएको रसिद संलग्न राख्नु पर्ने,

(ग) खण्ड (क) बमोजिम निवेदन दिदा अनुसूची-११ मा उल्लेखित मेशिनरी उपकरण, रसायन, जनशक्ति तथा भौतिक पूर्वाधारहरु पुरा गरेको हुनु पर्ने,

(२) उपनियम (१) बमोजिमको प्रकृया पुरा भएमा समितिले प्रयोगशाला सञ्चालनको लागि अनुसूची-१२ बमोजिमको अनुमतिपत्र दिन सक्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त प्रयोगशालाले प्रयोगशाला सञ्चालनको क्रममा अनुमतिपत्रमा उल्लेखित शर्तहरु पालना नगरेको पाइएमा समितिले त्यस्तो प्रयोगशालाको अनुमतिपत्र रद्द गरी अनुसूची-१३ बमोजिमको सूचना दिनु पर्नेछ ।

२३. <u>**अनुमतिपत्रको नवीकरणः**</u> (१) नियम २२ बमोजिम प्रयोगशालालाई प्रदान गरिएको अनुमतिपत्र एक वर्षसम्म बहाल रहनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम अनुमतिपत्र बहाल रहने अवधि समाप्त भएको मितिले पैंतीस दिनभित्र एकहजार रुपैयाँ दस्तुर तिरी प्रयोगशालाले अनुमतिपत्र नवीकरण गराउनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिमको म्याद नाघेपछि नवीकरण हुन नसकेको मनासिव कारण सहित कसैले अनुमतिपत्र नवीकरणको लागि निवेदन दिन आएमा थप छ महिनासम्मको लागि उपनियम (२) बमोजिम लाग्ने दस्तुरमा एक हजार रुपैयाँ थप दस्तुर लिई नवीकरण गरी दिन सक्नेछ ।

(४) उपनियम (२) बमोजिम नवीकरण नगराएमा त्यस्तो अनुमतिपत्र स्वतः रद्द हुनेछ ।

२४. **<u>केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाको काम, कर्तव्य र अधिकार:</u>** केन्द्रिय बीउ बिजन परिक्षण प्रयोगशालाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) अन्तर्राष्ट्रिय बीउ परीक्षण संस्थाबाट पारित कार्यविधिको आधारमा बीउ बिजन परीक्षण सम्बन्धी कार्यविधि तयार गर्ने,

(ख) नेपाल सरकारले तोके बमोजिमको सेवा शुल्क लिई बीउ बिजनका नमूनाहरुको शुद्धता, उम्रने शक्ति, चिस्यान, स्वस्थ र ओजस परीक्षण गर्ने,

(ग) खण्ड (ख) बमोजिम परीक्षणको नतिजा समयमा नै सम्बन्धित पक्षलाई अनुसूची-१४ बमोजिमको ढाँचामा उपलव्ध गराउने,

(घ) बीउ बिजनका नमूनाहरुको विश्लेषण प्रतिवेदन अद्यावधिक राख्ने,

(ङ) बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाको कार्यमा एकरुपता कायम गर्न प्रयोगशालामा मध्यस्थ नमूना (प्रोफिसियन्सी स्याम्पल) पठाउने,

(च) परीक्षणको लागि प्राप्त नमूनाको गार्ड स्याम्पल परीक्षण पश्चात कम्तीमा एक वर्षसम्म बीउ बिजनको गुणस्तरमा असर नपर्ने गरी सुरक्षित साथ भण्डार गर्ने,

(छ) समिति र केन्द्रबाट प्राप्त निर्णय, सुझाव तथा निर्देशनहरु कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

२५. **<u>क्षेत्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाको काम, कर्तव्य र अधिकार:</u>** क्षेत्रीय बीउ बिजन परिक्षण प्रयोगशालाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) नेपाल सरकारले तोके बमोजिमको सेवा शुल्क लिई बीउ बिजनका नमूनाहरु परीक्षण गर्ने,

(ख) खण्ड (क) बमोजिमका नमूना परीक्षण गरी अनुसूची-१४ बमोजिमको ढाँचामा सम्बन्धित पक्षलाई नतिजा उपलव्ध गराउने,

(ग) नेपाल सरकारले तोकेबमोजिमको सेवा शुल्क लिई बीउ बिजन प्रमाणीकरण गर्ने,

(घ) खण्ड (ग) बमोजिम भएको प्रमाणीकरणको अभिलेख अद्यावधिक गरी केन्द्रमा जानकारी पठाउने,

(ङ) बीउ प्रमाणीकरण संकेतपत्र (ट्याग) को माग अग्रीम रुपमा केन्द्रमा पठाउने,

(च) नेपाल सरकारले तोके बमोजिमको सेवा शुल्क लिई नमूना सङ्कलकबाट प्राप्त बीउ बिजनका नमूनाहरु परीक्षण गर्ने,

(छ) खण्ड (च) बमोजिम प्राप्त नमूना परिक्षणको नतिजा छिटो साधनद्वारा नमूना सङ्कलकलाई जानकारी गराउने,

(ज) केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाले पठाएको मध्यस्थ नमूना निर्धारित समयभित्र परीक्षण गरी प्रतिवेदन पठाउने,

(झ) केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाले दिएको सुझाव तथा निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,

(ञ) प्रयोगशालामा प्राप्त नमूना मध्ये कम्तीमा दश प्रतिशत नमूनाहरु केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालामा परीक्षणका लागि पठाउने,

(ट) गार्ड स्याम्पल परीक्षण पश्चात कम्तीमा एक वर्षसम्म बीउको गुणस्तर कायम रहने गरी सुरक्षित साथ भण्डार गर्ने,

(ठ) समिति र केन्द्रबाट प्राप्त सुझाव तथा निर्देशनहरु कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

२६. **अन्य सरकारी प्रयोगशालाको काम, कर्तव्य र अधिकारः** अन्य सरकारी प्रयोगशालाका काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) नेपाल सरकारले तोके बमोजिमको सेवा शुल्क लिई बीउ बिजनका नमूनाहरु परीक्षण गर्ने,

(ख) परीक्षण नतिजा अनुसूची-१४ बमोजिमको ढाँचामा सम्बन्धित पक्षलाई उपलब्ध गराउने,

(ग) प्रयोगशालामा प्राप्त नमूनाहरु मध्ये कम्तीमा दश प्रतिशत नमूनाहरु केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालामा परीक्षणका लागि पठाउने,

(घ) केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाले पठाएको मध्यस्थ नमूना समयभित्र परीक्षण गरी प्रतिवेदन पठाउने,

(ङ) केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाले दिएको प्राविधिक सुझाव तथा निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने गराउने,

(च) गार्ड स्याम्पल परीक्षण पश्चात कम्तीमा एक वर्षसम्म बीउको गुणस्तर कायम रहने गरी सुरक्षित साथ भण्डार गर्ने,

(छ) समिति र केन्द्रबाट प्राप्त सुझाव तथा निर्देशनहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

२७. **<u>नीजि क्षेत्रका बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाको काम, कर्तव्य र अधिकारः</u>** निजी क्षेत्रका बीउ बिजन परिक्षण प्रयोगशालाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) समितिले स्वीकृत गरे बमोजिमको सेवा शुल्क लिई बीउ बिजनका नमूनाहरु परीक्षण गर्ने,

(ख) परीक्षणको नतिजा अनुसूची-१४ बमोजिमको ढाँचामा सम्बन्धित पक्षलाई उपलव्ध गराउने,

(ग) प्रयोगशालामा प्राप्त नमूनाहरु मध्ये कम्तीमा दश प्रतिशत नमूनाहरु केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालामा परीक्षणका लागि पठाउने,

(घ) केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाले पठाएको मध्यस्थ नमूना परीक्षण गरी प्रतिवेदन पठाउने,

(ङ) केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाबाट प्राप्त प्राविधिक विषयको सुझाव तथा निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने गराउने,

(च) गार्ड स्याम्पल परीक्षण पश्चात कम्तीमा एक वर्षसम्म बीउको गुणस्तर कायम रहने गरी सुरक्षित साथ भण्डार गर्ने,

(छ) बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशाला सञ्चालनको सम्बन्धमा अनुमतिपत्रमा तोके बमोजिमको शर्तहरु पालना गर्ने,

(ज) समिति र केन्द्रले दिएका सुझाव तथा निर्देशनहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

परिच्छेद–७

बाली निरीक्षक, बीउ बिजन नमूना सङ्कलक, तथा बीउ बिजन विश्लेषक सम्बन्धी व्यवस्था

२८. **बाली निरीक्षक, बीउ बिजन नमूना सङ्कलक, तथा बीउ बिजन विश्लेषकः** बाली निरीक्षक, बीउ बिजन नमूना सङ्कलक, तथा बीउ बिजन विश्लेषकको योग्यता देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) नेपाली नागरिक भएको,

(ख) मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तीमा कृषिमा स्नातक उत्तीर्ण गरेको वा कृषिमा प्रमाणपत्र तह उत्तीर्ण गरी बीउ बिजन उत्पादनमा कम्तीमा दश वर्ष अनुभव भएको,

(ग) समितिबाट लिइने परीक्षा उत्तीर्ण भएको,

(घ) खण्ड (ख) बमोजिम योग्यता पुगेको निजामति कर्मचारी भए निज सेवारत कार्यालयको स्वीकृति ।

२९. **अनुमतिपत्र सम्बन्धमाः** (१) ऐनको दफा १६ बमोजिम समितिले बाली निरीक्षण, बीउ बिजन नमूना सङ्कलन तथा बीउ बिजन विश्लेषण गर्नका लागि देहाय बमोजिमको विबरण सहित राष्ट्रिय दैनिकमा सूचना प्रकाशन गरी निवेदन माग गर्नेछः—

(१) नागरिकताको प्रमाणपत्र,

(२) योग्यता,

(३) सरकारी कार्यालयमा कार्यरत भए सम्बन्धित कार्यालयको स्वीकृती,

(४) परीक्षाको किसिम,

(५) परीक्षा दस्तुर,

(६) अन्य आवश्यक विवरणहरु ।

(२) बाली निरीक्षण, बीउ बिजन नमूना सङ्कलन तथा बीउ बिजन विश्लेषण सम्बन्धी व्यवसाय सञ्चालन गर्न चाहनेले अनुमतिपत्रको लागि उपनियम (१) बमोजिम समिति समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

३०. **अनुमतिपत्रको लागि परीक्षा लिने:** (१) बाली निरीक्षण, बीउ बिजन नमूना सङ्कलन तथा बीउ बिजन विश्लेषण गर्ने अनुमतिपत्रको लागि समितिले परीक्षा लिनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको परीक्षा सम्बन्धी कार्यविधि समितिले निर्धारण गर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम लिईने परीक्षा दस्तुर तीन सय रुपैयाँ हुनेछ ।

(४) अनुमतिपत्रको लागि अनुसूची-१५ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(५) समितिले प्रत्येक विषयको लागि तीन सय रुपैयाँ दस्तुर लिई अनुसूची-१६ बमोजिमको ढाँचामा अनुमतिपत्र दिनु पर्नेछ ।

३१. **अनुमतिपत्र नवीकरण:** (१) नियम ३० को उपनियम (५) बमोजिम प्रदान गरिएको अनुमतिपत्र दुई वर्षसम्म बहाल रहनेछ ।

(२) अनुमतिपत्र बहाल रहने अवधि समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र केन्द्रमा एकसय रुपैंयाँ दस्तुर तिरी अनुमतिपत्र नवीकरण गराउनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिमको म्याद नाघेपछि कसैले नवीकरण हुन नसकेको मनासिव कारण सहित अनुमतिपत्र नवीकरणको लागि निवेदन दिन आएमा थप तीन महिनासम्मको लागि केन्द्रले उपनियमा (२) बमोजिम लाग्ने दस्तुरमा तीनसय रुपैयाँ थप दस्तुर लिई नवीकरण गरी दिन सक्नेछ ।

(४) उपनियम (३) मा उल्लेखित समयावधि भित्र पनि नवीकरण नगराएमा त्यस्तो अनुमतिपत्र स्वतः रद्द हुनेछ ।

३२. **<u>बाली निरीक्षकको काम कर्तव्य तथा अधिकारः</u>** बाली निरीक्षकको काम, कर्तव्य तथा अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) बीउ बालीको खेत तथा बीउ संकलन प्रक्रियाहरुको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने,

(ख) बीउ बिजन व्यवसायीको अनुमतिपत्र तथा बीउ बजारको अनुगमन गर्ने,

(ग) खण्ड (ख) बमोजिम अनुगमन गर्दा अनुमतिपत्र नलिई बीउ बिजन व्यवसाय सञ्चालन गरेको पाइएमा वा सूचित नभएको बीउ बिजन विक्रि वितरण गरेको पाइएमा त्यसको जानकारी सम्बन्धित कार्यालय तथा नमूना सङ्कलकलाई दिनु पर्नेछ,

(घ) खण्ड (ग) बमोजिम कार्यालयको अधिकृत प्रतिनिधि वा नमूना सङ्कलकको रोहवरमा कम्तीमा दुई जना सर्वसाधारणको उपस्थितिमा अनुसूची-१७ बमोजिमको ढाँचामा मुचुल्का उठाइ ऐन तथा यस नियममावलीको अधिनमा रही त्यस्ता बीउ बिजन जफत गर्नु पर्नेछ,

(ङ) खण्ड (घ) बमोजिम बीउ बिजन जफत गर्दा सर्वसाधारणको उपस्थिति हुन नसक्ने परिस्थिति भएमा वा उपस्थित हुन नमानेमा सो व्यहोरा उल्लेख गरी बीउ बिजन जफत गर्नु पर्नेछ,

(च) खण्ड (घ) बमोजिम बीउ बिजन जफत गर्दा अनुसूची-१८ बमोजिमको ढाँचामा सम्बन्धित बीउ बिजन बिक्रेतालाई सूचना दिई सोको जानकारी स्थानीय प्रशासन, कार्यालय, क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, बीउ बिजन नमूना सङ्कलक, क्षेत्रीय बीउ बिजन परिक्षण प्रयोगशाला तथा समितिको सदस्य सचिवलाई दिनु पर्नेछ,

(छ) खण्ड (च) बमोजिम सूचना दिई जफत गरेको बीउ बिजन नमूना सङ्कलकको रोहवरमा सम्बन्धित कार्यालयमा अनुसूची-१९ बमोजिमको ढाँचामा बुझाई सोको जानकारी बीउ बिजन बिक्रेता, स्थानीय प्रशासन, क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास

कार्यालय, नमूना सङ्कलक, क्षेत्रीय बीउ बिजन प्रयोगशाला तथा समितिको सदस्य सचिवलाई दिनु पर्नेछ,

(ज) खण्ड (घ) बमोजिम जफत गरिएको बीउ बिजन कार्यालयले तोकिए बमोजिमको प्रकृया अपनाई नष्ट गर्नु पर्नेछ ।

३३. **बीउ बिजन नमूना सङ्कलकको काम, कर्तव्य र अधिकारः** बीउ बिजन नमूना सङ्कलकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) बिक्री वितरण भैरहेको वा बिक्री वितरणको लागि राखिएको बीउ बिजनको भाँडामा संकेतपत्र र सोको विवरणहरु ठीक भए नभएको हेर्ने,

(ख) बिक्री वितरण भइरहेको बीउ बिजन सूचित भए नभएको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने,

(ग) बीउ व्यवसायीसँग अनुमतिपत्र भए नभएको जाँच गर्ने,

(घ) ऐनको दफा १३ को उपदफा १३.२ बमोजिम बीउ बिजन, बिक्री वितरण भए नभएको निरीक्षण गर्ने,

(ङ) खण्ड (ख) र (ग) बमोजिम अनुगमन, निरीक्षण तथा जाँच गर्दा बीउ व्यवसायीले कृषि अनुसन्धानको प्रयोजनको लागि बाहेक सूचित नभएका बीउ बिजन बिक्री वितरण गरेको वा अनुमतिपत्र नलिई बीउ बिजन व्यवसाय सञ्चालन गरेको पाईएमा तत्काल बाली निरीक्षकलाई छिटो माध्यमद्धारा खबर गर्नु पर्नेछ,

(च) खण्ड (क) बमोजिम निरीक्षण गरी बीउ बिजनको गुणस्तर यकिन गर्न तोकिए बमोजिमको प्रक्रिया अपनाई नमूना लिई सम्बन्धित क्षेत्रीय बीउ बिजन परिक्षण प्रयोगशालामा परीक्षण गर्न पठाउने,

(छ) बीउ बिजन नमूना सङ्कलकले निरीक्षण गर्दा उपयुक्त नदेखिएमा वा परीक्षण पश्चात बीउ बिजनको गुणस्तर उपयुक्त नपाइएमा वा ऐन र नियमावली विपरीत कुनै काम कारबाही भए गरेको पाइएमा

सम्बन्धित जिल्लाको सरकारी वकीलको राय लिइ अनुसूची-२० बमोजिमको ढाँचामा मुद्दा हेर्ने अधिकारी समक्ष मुद्दा दायर गर्ने ।

३४. **<u>बीउ बिजन विश्लेषकको काम, कर्तव्य र अधिकारः</u>** बीउ बिजन विश्लेषकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः—

(क) नेपाल सरकार वा समितिले स्वीकृत गरे बमोजिमको सेवा शुल्क लिइ बीउ बिजनका नमूनाहरु परीक्षण गरी अनुसूची-१४ बमोजिमको ढाँचामा सम्बन्धित पक्षलाई नतिजा उपलव्ध गराउने,

(ख) प्रयोगशालामा प्राप्त नमूनाहरुमध्ये कम्तीमा दश प्रतिशत नमूनाहरु तोके बमोजिम केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालामा पठाउने,

(ग) केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाले पठाएको मध्यस्थ नमूना परीक्षण गरी प्रतिवेदन पठाउने,

(घ) परीक्षणको लागि प्राप्त गार्ड नमूना परीक्षण पश्चात कम्तीमा एक वर्षसम्म बीउको गुणस्तर कायम रहने गरी सुरक्षित साथ भण्डार गर्ने,

(ङ) बीउ बिजन परीक्षण सम्बन्धमा समिति, केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाले दिएको सुझाव तथा निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने ।

परिच्छेद—८

<u>विविध</u>

३५. **<u>कार्य गर्न सक्नेः</u>** यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि केन्द्र र सरकारी प्रयोगशालामा कार्यरत प्राविधिक अधिकृतहरुलाई गुणस्तर नियन्त्रण गर्ने प्रयोजनको लागि बाली निरीक्षक भई बाली निरीक्षण गर्न, बीउ बिजन नमूना संकलक भई कार्य गर्न तथा बीउ बिजन विश्लेषक भई बीउ बिजन परीक्षण गर्न कुनै पनि बाधा पर्ने छैन ।

३६. **क्षतिपूर्ति सम्बन्धमाः** (१) कसैले बिक्री वितरण गरेको बीउ बिजनको गुणस्तर र गलत सूचनाको कारणले कसैलाई आर्थिक हानी नोक्सानी पुग्न गएमा मूल्याङ्कन समितिले गरेको मूल्याङ्कन र सिफारिसको आधारमा सम्बन्धित पक्षले कृषकलाई क्षतिपूर्ति दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको हानी नोक्सानीको मूल्याङ्कन गर्न देहाय बमोजिमको एक मूल्याङ्कन समिति रहनेछः—

(क) केन्द्रको प्रमुख - संयोजक

(ख) कार्यालयको वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत - सदस्य

(ग) नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्को वैज्ञानिक - सदस्य

(घ) राष्ट्रिय बीउ बिजन कम्पनी लिमिटेड वा नेपाल बीउ व्यवसायी सङ्घ मध्येबाट समितिले तोकेको एक जना - सदस्य

(ङ) सम्बन्धित गाउँ विकास समिति/ नगरपालिका वा निजको प्रतिनिधि - सदस्य

३७. **मुद्दा हेर्ने अधिकारीः** (१) यस ऐन र निय मावली बमोजिमको मुद्दा हेर्ने, मुद्दाको कारबाही किनारा गर्ने अधिकार सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखलाई हुनेछ ।

(२) मुद्दा दायर गर्दा अनुसूची-२० र मुद्दा किनारा गर्दा अनुसूची-२१ बमोजिमको ढाँचामा गर्नु पर्नेछ ।

(३) यो नियमावली प्रारम्भ हुँदाका बखत क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालयमा दायर भै छिन्न बाँकी रहेका मुद्दाहरू यो नियमावली प्रारम्भ भएपछि जुन जिल्लासँग सम्बन्धित छन् सोही जिल्लाको जिल्ला कृषि विकास कार्यालयमा सर्ने छन् ।

३८. **पुनरावेदन सम्बन्धी व्यबस्थाः** (१) मुद्दा हेर्ने अधिकारीको निर्णयमा चित्त नबुझे फैसला भएको मितिले पैंतीस दिनभित्र सम्बन्धित क्षेत्रिय कृषि निर्देशक समक्ष अनुसूची-२२ बमोजिमको ढाँचामा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

(२) उपनियम (१) बमोजिम दायर भएको पुनरावेदन सम्बन्धी मुद्दाको कारबाही पुनरावेदन भएको मितिले तीन महिनाभित्र किनारा गरी सक्नु पर्नेछ ।

(३) मुद्दाको पुनरावेदन उपर भएको कारबाहीको जानकारी सम्बन्धित पक्षलाई अनुसूची-२३ बमोजिमको ढाँचामा दिनु पर्नेछ ।

३९. निर्देशिका बनाउने अधिकारः समितिले ऐन र यस नियमको अधिनमा रही आवश्यक निर्देशिका बनाउन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशिका नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भएपछि मात्र लागू हुनेछ ।

४०. अनुसूचीमा हेरफेर तथा थपघटः नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी आवश्यकता अनुसार अनुसूचीमा हेरफेर तथा थपघट गर्न सक्नेछ ।

४१. खारेजी र बचाउः (१) बीउ बिजन नियमावली, २०५४ खारेज गरिएकोछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको नियमावली बमोजिम भए गरेका काम कारबाही यसै नियमावली बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-१

(नियम ११ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)

खण्ड (क)

बीउ बिजनको नयाँ जातको अनुमोदन, उन्मोचनका लागि पेश गर्ने निवेदन

श्री जात, अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमिति,

....

विषयः जात उन्मोचन गराई पाउँ ।

मैले/हामीले तल उल्लेखित नयाँ जातको बीउ बिजन प्रजनन/छनौट गरेकोले हुनाले उक्त जातको बीउ बिजनको दर्ता/उन्मोचन स्वीकृतिको लागि यो निवेदन प्रस्तुत गरेको छु/गरेका छौं ।

प्रस्तावित नामः

१. पृष्ठभूमिः

२. सामान्य जानकारीः

२.१ चलनचल्तीको नामः

२.२ वानस्पतिक नामः

२.३ वास्तविक नाम/परीक्षण गर्दा प्रयोग गरिएको सांकेतिक नामः

२.४ वंश विवरणः

२.५ पुर्खा (प्रजननमा भाले र पोथी पुर्खाको रुपमा प्रयोग गरीएका जातहरु)[१]

२.६ उद्गम देशः

२.७ सामाग्री स्रोत (संस्था,कृषक, कृषक समुदाय परीक्षणको नाम र यो सर्वप्रथम प्रयोगमा ल्याईएको वर्ष, आदि)

२.८ नेपालमा जातको परीक्षण गरिएको स्थान र वर्षः

वर्ष	परीक्षण	स्थान	स्रोत/सन्दर्भहरु[२]

२.९ कृषकहरुको खेतवारीको परीक्षण (फार्मर्स फिल्ड ट्रायल), सहभागितात्मक जाँच सुत्रांक सुचक र सरोकारवालाहरुको प्राथमिकताः[३]

वर्ष	प्रयोग जाँच	अवस्थित	सरोकारवालाहरुको अभिरुचिका प्रमुख गुणहरु[४]				
			१	२	३	४	५

२.१० सरोकारवालाहरुको समग्र प्राथमिकताः

३. बिरुवाका किसिमका लक्षणहरुको छोटकरी विवरणः

३.१ बाली सम्पादन गुणहरु[५] (एग्रोनोमिक ट्रेट्स)

३.१.१. बिरुवाको उचाई (से.मी.):

३.१.२. रोपेको दिन देखि फूल फुल्न लाग्ने समयः

३.१.३. रोपेको दिन देखि बाली पाक्न लाग्ने समयः

३.१.४. उब्जनी हुने (के.जी/हेक्टर):

३.१.५. उब्जनी अव्यव (गाँजको संख्या, दानाको संख्या, दानाको तौल, आदि)

३.२ बालीको बिषम परिस्थिति (बर्णन गर्नुहोस):

३.२.१. जैविक विषमता प्रतिको प्रतिक्रियाः

(क) कीरा फटयांग्रा

(ख) रोगहरु

(ग) झारपात (केही छन् भने)ः

३.२.२. पराजैविक विषमता प्रतिको प्रतिक्रियाः

३.३. बालीको आर्थिक महत्व राख्ने भागहरुको गुणस्तर[६]

३.३.१. पोषणिक गुणस्तर

३.३.२. प्रशोधन गुणस्तर

३.३.३. रसायनिक परिवर्तन जाँच (पाक गुणस्तर, स्वाद, बास्ना इत्यादि)

३.३.४. अन्य बिशेष गुण (केही भए)

३.४ अन्य चारित्रिक गुणहरु (झाँटिने, भण्डारण क्षमता, बजार संभावना, आदि)

४. वाह्य आवरण सम्बन्धी चारित्रिक गुणहरु (मर्फोलोजिकल ट्रेट्स) (आयतन, आकार, रंग, आदि)

४.१ कुनै पनि बालीको जातको प्रमाणीकता छुट्याउन सकिने बिशेष चारित्रिक गुणहरु ।

४.२ शुक्ष्मकणीय चारित्रिक गुणहरु (मलिकुलर ट्रेट्स) (यदि उपलब्ध छन् भने) ।

५. सिफारिस क्षेत्रः

५.१ कृषि पर्याबरणीय क्षेत्र (तराई, पहाड, हिमाल, आदि)ः

५.२ चिस्यानको उपलब्धता (सिंचित, अर्ध सिंचित, बर्षाको पानीमा आधारित)ः

५.३ बाली लगाउने समय र अवस्था (उदाहरणको लागि ढाव, खोरिया आदि)ः

५.४ बाली चक्रः

५.५ उत्पादन र व्यवस्थापन पक्ष (यो जातको बाली व्यवस्थापन पक्ष सोही बालीको अन्य जातको बालीः व्यवस्थापन पक्ष भन्दा फरक भए विस्तृतरुपमा उल्लेख गर्नुहोस)ः

५.६ आर्थिक विश्लेषणः

५.७ उन्मोचनको कारणः

नेपाल कानून आयोग

६. बीउ बिजन आपूर्ति व्यवस्थाः

सि.नं.	बीउको किसिम	उपलब्ध परीमाण (के.जी)	कहाँ प्राप्त हुन्छ	सम्बन्धित व्यक्ति/संस्था
१	प्रजनन् बीउ (ब्रिडर सीड)			
२	मुल बीउ (फाउन्डेशन सीड)			
३	अन्यस्तरका बीउ बिजन			

नेपाल कानून आयोग

<u>प्रस्तावक</u>

सहीः

नामः

दर्जाः

संस्थाको नामः

टेलिफोन नं.ः

फ्याक्स नं.ः

इमेलः

वेवसाईट (आवश्यकता परेमा)ः

खण्ड (ख)

(नियम ११ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)

बालीको जातको सम्बन्धमा राष्ट्रिय बाली लगतमा दर्ताको लागि पेश गर्ने निवेदन

श्री जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमिति,

....

विषयः बालीका जातहरु दर्ता गराई पाउँ।

मैले/हामीले तल उल्लेखित नयाँ जातको बीउ/विजन प्रजनन् गरेको/छनोट गरेकोले उक्त जातको बीउ बिजनलाई बालीको जातहरुको राष्ट्रिय सुचीमा दर्ता गरी दिनु हुन यो निवेदन प्रस्तुत गरेको छु/गरेका छौं ।

प्रस्तावित नामः

१. पृष्ठभुमिः

२. सामान्य सूचनाः

२.१ चलन चल्ती र वानस्पतिक नामः

२.२ बास्तविक नाम/परीक्षण गर्दा प्रयोग गरिएको सांकेतिक नामः

२.३ वंश विवरणः

२.४ उद्गम देशः

२.५ प्रविधि विकास गर्न प्रयोग गरिएको पद्धतिः

२.६ सामाग्री स्रोत (संस्था, कृषक समुदाय, परीक्षणको नाम र यो सर्वप्रथम प्रयोगमा ल्याईएको वर्ष):

२.७ अनुसन्धान कर्ताले तर्जुमा गरी अनुसन्धान कर्ताले नै व्यवस्थापन गरेको कम्तीमा पनि दुई ऋतुको परीक्षणको तथ्यांङ्क वा अनुच्छेद २.८ मा उल्लेखित तथ्यांङ्क पेश गर्नु पर्नेछ ।

वर्ष	परीक्षण	स्थान	स्रोत/सन्दर्भहरु

२.८ कृषकहरुको खेतवारीको परीक्षण सहभागितामूलक तथ्याङ्क/सूचना (गुणात्मक र परिमाणात्मक) र सरोकारवालाहरुको प्राथमिकताहरुबाट लिईएको तथ्याङ्कः[१]

सि.नं.	वर्ष	प्रयोग जाँच	अवस्थिती	सरोकारवालाहरुको अभिरुचिका प्रमुख गुणहरु[२]				
				१	२	३	४	५

२.९ सरोकारवालाहरुको समग्र प्राथमिकताः

३. जातिय गुणको छोटकरी विवरणः

३.१. बाली सम्पादन गुणहरु (एग्रोनोमिक ट्रेट्स)[३]

३.१.१. बिरुवाको उचाई (से.मी)

३.१.२. रोपेको दिनदेखि फूल फुल्न लाग्ने समयः

३.१.३. रोपेको दिनदेखि बाली पाक्न लाग्ने समयः

३.१.४. उब्जनी हुने (के.जी./हेक्टर)

३.१.५. उब्जनीको अवयव (उदाहरणः गाँजको संख्या, दानाको संख्या, दानाको तौल, आदि)

३.२ बालीको आर्थिक रुपमा महत्वपूर्ण भागको गुणस्तरः[४]

३.२.१. भौतिक गुण (साईज, आकार, रंग, आदि)

३.२.२. प्रशोधन

३.२.३. रसायनिक परिवर्तनको जाँच (पाक गुणस्तर, स्वाद, बास्ना, आदि)

३.२.४. अन्य बिशेष गुण (केही भए)

३.३. अन्य चारित्रिक गुण (झाँटिने, भण्डारण क्षमता, बजार सम्भावना, आदि)

४. जातिय पहिचानका लागि वाह्य आवरण सम्बन्धी विवरण (मर्फोलोजिकल ट्रेट्स) (आवश्यकता परेमा छुट्टै कागजको पाना प्रयोग गर्नुहोस)।

४.१. कुनै पनि बालीको जातको प्रमाणीकता छुट्याउन सकिने बिशेष चारित्रिक गुणहरुः

४.१. शुक्ष्मकणीय चारित्रिक गुणहरु (मलिकुलर ट्रेट्स) (उपलब्ध छन् भने)ः

५. सिफारिस क्षेत्रः

५.१ कृषि पर्यावरणीय क्षेत्र (तराई, पहाड, हिमाल, आदि)

५.२ चिस्यान उपलब्धता (सिंचित, अर्ध सिंचित, वर्षाको पानीमा आधारित)

५.३ बाली लगाउने समय र अवस्था (उदाहरणको लागि ढाव, खोरिया, आदि)

५.४ उत्पादन र व्यवस्थापन पक्ष (यो जातको बाली व्यवस्थापन पक्ष सोही बालीको अन्य जातको बाली व्यवस्थापन पक्ष भन्दा फरक भए बिस्तृतरुपमा उल्लेख गर्नुहोस)ः

५.५ बाली नालीको जातको राष्ट्रिय लगतमा सूचिकृत गर्नु पर्नाको कारणः

<u>प्रस्तावक</u>

सहीः

नामः

दर्जाः

संस्थाको नामः

पत्राचार गर्ने ठेगानाः

टेलिफोन नं.ः

फ्याक्स नं.ः

इमेलः

नेपाल कानून आयोग

वेवसाईटः

<u>द्रष्टब्यः</u>

१ सरोकारवाला भन्नाले कृषक, उपभोक्ता, प्रशोधन उद्योग, ब्यापारी, बीउ बिजन कम्पनी, एग्रोभेटहरुलाई बुझाउँछ ।

२ सरोकारवालाहरुको अभिरुचिको प्रमुख लक्षणहरुमा (१) बाली सम्पादन तथ्याङ्क (२) बिषम परिस्थिति सहने क्षमता (३) गुणस्तर (४) आर्थिक महत्व (५) अन्य (केहि भए बर्णन गर्नुहोस) पर्दछन् । अन्त्यमा परीक्षणको नतिजा विवरण संलग्न गर्नुहोस । यसमा केवल अनुसूचीका नम्बर उल्लेख गर्नुहोस ।

३ बालीको जात, जाति, प्रजाति पिच्छे त्यस्ता गुणहरु फरक हुन सक्छन् ।

४ आर्थिक रुपले महत्वपूर्ण बालीको प्रमुख भागहरुमा गेडा/दाना/पात/जरा/डाँठ/टुप्पो/वल्व/राइजोम/कोर्म/ट्युवर/डालो /रेशा इत्यादि पर्दछन ।

नेपाल कानून आयोग

खण्ड (ग)

(नियम १२ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

बिदेशबाट आयात गरीने बीउ बिजनहरुलाई दर्ता गर्न आयातकर्ताले पेश गर्ने निवेदन

श्री जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमिति,

....

विषयः जात दर्ता गराई पाउँ ।

ऐनको दफा १५ मा उल्लेख भए अनुसार सूचित बीउ बिजन निकासी वा पैठारी गर्दा स्वीकृति लिनुपर्ने प्रावधान रहेको र सोही ऐनको दफा ११ (ख) अनुसार सूचित नभएका बीउ बिजन अनुसन्धान प्रयोजनको लागि बाहेक बिक्री वितरण गर्न समेत नपाईने हुँदा त्यस्ता सूचित नभएका बीउ बिजनहरु आयात गरी बिक्री वितरण गर्न सूचित गर्नु पर्ने भएकोले नियमानुसार आवश्यक विवरणहरु संलग्न राखी जात दर्ता एवं सूचित गरी दिनु हुन अनुरोध छ ।

दर्ता तथा सूचित गराउन चाहेको बीउ बिजनको विस्तृत विवरण:

१. बालीः

२. बानस्पतिक नामः

३. पुरानो नामः

४. नामाकरण गरेको नामः

५. क्रस र पेडिग्री (प्यारेन्ट)[1]

६. उद्‍गम देशः

७. सामाग्री स्रोत (संस्था, कृषक, कृषक समुदाय परिक्षणको नाम र यो सर्वप्रथम प्रयोगमा ल्याइएको वर्ष आदि):

८. अनुसन्धानकर्ताले तर्जुमा गरी अनुसन्धानकर्ताले नै व्यवस्थापन गरेको कम्तीमा पनि दुई ऋतुको परीक्षण तथ्यांक अनुच्छेद ८.१ र ९ मा उल्लेखित तथ्यांक पेश गर्नु पर्नेछ ।

८.१ नेपालमा जातको परीक्षण गरिएका स्थान र वर्ष[२]:

सि.नं.	वर्ष	परीक्षण	स्थान	स्रोत/सन्दर्भहरु

९. कृषकहरुको खेतबारीमा गरिएको सहभागितामूलक परीक्षणको तथ्याङ्क/सूचना (गुणात्मक, परिमाणात्मक) र सरोकारवालाहरुको प्राथमिकताहरुबाट लिइएको तथ्याङ्क[३]:

सि.नं.	वर्ष	प्रयोग/जाँच	स्थान	सरोकारवालाहरुको अभिरुचिका प्रमुख गुणहरु[४]				
				१	२	३	४	५

१०. बाली सम्पादन गुणहरु[५] (एग्रोनोमिक ट्रेट्स):

१०.१ वोटको उचाई (से.मी.):

१०.२ रोपेको दिन देखि फूल फुल्न लाग्ने दिनः

१०.३ पाक्ने दिनः

१०.४ उत्पादन के.जी./हे.:

१०.५ उब्जनीको अवयब (गांजको संख्या, दानाको संख्या, दानाको तौल, आदि):

१०.६ भौतिक गुण (आकार, आयतन, रंग, आदि):

११. बाह्य आवरण सम्बन्धी चारित्रिक गुणहरुः

१२. भौगोलिक क्षेत्रमा परीक्षण गरिएको तथ्याङ्कको आधारमा उपयुक्त क्षेत्रः

१३. बीउ रोप्ने समयः

नेपाल कानून आयोग

१४. जात दर्ता गर्नुपर्ने कारणहरुः

१५. अन्य जातमा भन्दा फरक गुणहरु (डिस्टिङ्कटनेस)ः

१६. बर्णनपुंसक प्रविधि (टर्मिनेटर टेक्नोलोजी) प्रयोग भएको छ वा छैनः

१७. आनुवाशिंक परिवर्तित बालीको बीउ हो वा होईनः

१८. पेश गर्नु पर्ने बीउको नमुना[६]

निवेदक/संस्था वा निकायको,-

सहीः

नामः

दर्जाः

संस्थाको नामः

पत्राचार गर्ने ठेगानाः

टेलिफोन नं.ः

फ्याक्स नं.ः

इमेलः

वेवसाईटः

<u>द्रष्टव्यः</u>

१ कृषकको जातको सम्वन्धमा पुर्खाको विवरण लागु नहुन सक्छ/बर्णशंकर जातको वंशजको खुलासा कम्पनीले गर्न वा नगर्न पनि सक्छ ।

२ यो फारामको अन्त्यमा भौगोलिक क्षेत्रमा गरिएको प्रयोगात्मक नतिजाको दुई ऋतुको तथ्यांक समावेश गर्नुहोस् ।

३ सरोकारवालाहरु भन्नाले कृषक, उपभोक्ता, प्रशोधन उद्योग, व्यापारी, बीउ बिजन कम्पनी, एग्रोभेटहरुलाई बुझाउँछ ।

नेपाल कानून आयोग

४ सरोकारवालाहरुको अभिरुचिको प्रमुख लक्षणहरुमा (१) बाली सम्पादन तथ्यांक (२) बिषम परिस्थिति सहने क्षमता (३) गुणस्तर (४) आर्थिक महत्व (५) अन्य पर्दछन् । अन्त्यमा परीक्षणको नतिजाको विवरण अनूसुचीका नम्वर उल्लेख गर्नु पर्ने ।

५ बालीनालीको जाति प्रजाती पिच्छे त्यस्ता गुणहरु फरक हुन सक्छन् ।

६ प्रस्तावित जातको एउटा नमूना जात अनूमोदन, उन्मोचन तथा दर्ता उप-समिति समक्ष पेश गर्नु पर्दछ । त्यस्तो नमूनाको परिमाण मसिना दाना हुने बालीको लागि ५० ग्राम, मध्यम दाना हुने बालीको लागि ५०० ग्राम र ठूला दाना हुने बालीको लागि एक किलोग्राम हुनु पर्दछ भने तरकारी बालीको हाइब्रीड बीउ बिजनका लागि सानो आकारको र हलुका तौल हुने बीउको हकमा २० ग्राम (काउली, बन्दा, खुर्सानी, गाजर, गोल्भेंडा, भण्टा, चम्सुर, आदि जस्ता बालीका बीउहरु) मध्यम आकार को बीउको हकमा २०० ग्राम (मूला, स्वीस चार्ड, राम तोरिया आदि जस्ता बालीका बीउहरु) र ठूला आकार को बीउको हकमा ५०० ग्राम (सीमि, वोडी, राजमा, भट्मास, केराउ आदि जस्ता बालीका बीउहरु) नमूना बुझाउनु पर्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

खण्ड (घ)

(नियम १२ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)

जात दर्ता गरी राष्ट्रिय अभिलेखमा राख्नको लागि दिने निवेदन

श्री जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमिति,

....

विषयः जात दर्ता गराई पाउँ ।

नेपाल भित्र उत्पादन भैरहेको रैथाने एवं स्थानिय जातहरुलाई राष्ट्रिय अभिलेखमा राख्न जात दर्ता गरी सूचित गर्नु पर्ने भएकोले नियमअनुसार आवश्यक विवरणहरु संलग्न राखि जात दर्ता एवं सूचित गरी दिनु हुन अनुरोधछ ।

दर्ता तथा सूचित गराउन चाहेको बीउ बिजनको विवरणः

१. बालीः

२. जातः

३. उद्गम स्थलः

४. उत्पादकत्व (के.जी/हे.):

५. खेतीको लागि उपयुक्त क्षेत्रः

६. जात दर्ता गर्नुपर्ने कारणहरुः

७. बीउ रोप्ने समयः

८. उक्त जातको बिशिष्ट गुणहरुः

निवेदक/संस्था वा निकायको,-

दस्तखत

नाम, थरः

ठेगानाः

फोन नंः

मितिः

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-२

(नियम १३ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता गर्दा अभिलेखमा खुलाउनु पर्ने कुराहरु

१. बालीको किसिमः

२. स्वीकृत नामः

३. सिफारिस गरिएको क्षेत्रः

४. ५०% फूल फूल्ने अवधि (दिनमा):

५. बाली पाक्ने अवधि (दिनमा):

६. उत्पादन क्षमता (किलोग्राम/हेक्टर):

७. विशिष्टताः

८. संकेत नम्बर (पेडिग्री):

९. फार्मर फिल्ड ट्रायलको नतिजा (सहभागितामूलक डाटा, जानकारी, सरोकारवालाको अभिरुचि र अन्य विवरणहरु भए सो समेत):

१० प्रजनकको पूरा नाम र ठेगानाः

११. अनुमोदन, उन्मोचन दर्ता मितिः

१२. सिफारिस निर्णय नम्बरः

१३. प्रमाण पत्र नम्बरः

१४. प्रमाण पत्र दिएको मितिः

अभिलेख राख्ने व्यक्तिको,-	प्रमाणित गर्ने अधिकृतको,-
दस्तखतः	दस्तखतः
नाम, थरः	नाम, थरः
ठेगानाः	ठेगानाः
दर्जाः	दर्जाः
मितिः	मितिः

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-३

(नियम १३ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)

<u>जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ताको प्रमाणपत्र</u>

जात अनुमोदन, उन्मोचन र दर्ता उपसमिति

....

श्री ....

....

तपाईको/त्यस कार्यालयको मिति ....को निवेदन उपर कारबाही हुँदा तपसिलमा लेखिए बमोजिमको बीउ बिजनलाई बीउ बिजन ऐन २०४५ र बीउ बिजन नियमावली, २०६९ मा तोकिए बमोजिमका शर्त र बन्देजमा रहने गरी दर्ता गरी तपाई / त्यस कार्यालयलाई यो प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ ।

<u>तपसिल</u>

१. बालीको किसिमः

२. सिफारिस भएको नामः

३. स्वीकृत क्षेत्रः

४. लागु हुने मितिः

५. स्वीकृत गर्दाका शर्तहरुः

प्रमाणित गर्ने अधिकृतको,-

सहीः

नाम, थरः

दर्जाः

मितिः

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-४

(नियम १४ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

<u>बीउ बिजनको स्वामित्वको अधिकारको लागि पेश गर्ने निवेदन</u>

श्री सदस्य सचिवज्यू,

राष्ट्रिय बीउ बिजन समितिको सचिवालय

.... ।

विषयः...........................

महाशय,

मैले/हामीले निम्न विवरणको नयाँ जातको बीउ बिजन प्रजनन/छनौट गरेको हुनाले बीउ बिजन ऐन, २०४५ को दफा ५ को उपदाफा ५.६ बमोजिम स्वामित्वको अधिकार पाउँ भनी अनुरोध गर्दछु/गर्दछौं ।

क) बालीको किसिमः

ख) जातः

ग) स्तरः

निवेदकको,-

सहीः

नाम, थरः

ठेगानाः

फोन नंः

मितिः

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-५

(नियम १४ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)

<u>बीउ बिजनको स्वामित्वको प्रमाणपत्र</u>

नेपाल सरकार

कृषि विकास मन्त्रालय

राष्ट्रिय बीउ बिजन समितिको सचिवालय

श्री ....

....

....

तपाईले मिति ....मा बीउ बिजनको स्वामित्वको अधिकार पाउँ भनि दिनु भएको निवेदन र पेश गर्नु भएको विवरण बमोजिम समितिको मिति .... को निर्णयानुसार तपाईलाई निम्न विवरणको बीउ बिजनको निमित्त बीउ बिजन ऐन, २०४५ को दफा ५ को उपदफा ५.६ तथा बीउ बिजन नियमावली, २०६९ को नियम १४ को उपनियम (२) बमोजिम यो स्वामित्वको प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ ।

क) बालीको किसिमः

ख) जातः

ग) स्तर

प्रमाणपत्र दिने अधिकारीको,-

सहीः

नाम,थरः

दर्जाः

मितिः

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची — ६

(नियम १८ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

<u>बीउ बिजनको निकासी वा पैठारीको लागि दिने निवेदन</u>

श्री सदस्य सचिवज्यू,

राष्ट्रिय बीउ बिजन समितिको सचिवलाय,

....

विषयः..............................

महाशय,

बीउ बिजन ऐन, २०४५ तथा बीउ बिजन नियमावली, २०६९ मा रहेको बीउ बिजन निकासी/पैठारी र यस सम्बन्धि अन्य प्रावधानहरु बमोजिम कार्य गर्न इच्छुक भएकोले मैले/हामीले निम्नलिखित सूचित बीउ बिजनको निकासी/पैठारी गर्न अनुमति पाउनको लागि यो निवेदन दिएको छु/छौं । निकासी/पैठारी गरिने बीउ बिजनको विवरण यसै साथ संलग्न छ । ऐनको दफा १५ बमोजिम सूचित बीउ बिजन निकासी/पैठारी गर्ने अनुमती पाउँ ।

क) निवेदककोः

१. नाम थरः

२. स्थायी ठेगानाः

३. पत्राचार गर्ने ठेगानाः

४. टेलिफोन नंः

ख) निकासी/पैठारी गरिने बीउ बिजन राख्ने ठाउँः

ग) निकासी/पैठारी गर्न चाहेको सूचित बीउ बिजनकोः

१. बालीको किसिमः

२. जातः

३. स्तरः

नेपाल कानून आयोग

४. परिमाणः

५. पैठारी गरिने बीउ बिजन उपयुक्त हुने क्षेत्रः

६. बिक्रि वा वितरण गर्ने क्षेत्रः

७. निकासी /पैठारी गर्ने मितिः

८. निकासी/पैठारी गर्ने देश र कम्पनी वा संस्थाः

९. बीउ बिजन सूचित भएको प्रमाणित कागजातको प्रतिलिपिः

बीउ बिजन निकासी/पैठारी गर्दा त्यस समितिले निर्धारण गरे बमोजिमको परिमाणमा नमूना उपलब्ध गराउनेछु ।

निवेदकको,-

दस्तखतः

नाम,थरः

ठेगानाः

मितिः

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-७

(नियम १८ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)

<u>सूचित बीउ बिजन निकासी वा पैठारी अनुमतिपत्र</u>

नेपाल सरकार

कृषि विकास मन्त्रालय

राष्ट्रिय बीउ बिजन समितिको सचिवालय

श्री ....

....

....

विषयः............................

अनुमतिपत्र नंः—

तपाईले मिति ....मा सूचित बीउ बिजनको निकासी/पैठारी गर्न अनुमति पाउँ भनि दिनु भएको निवेदन र पेश गर्नु भएको विवरण बमोजिम देहाय बमोजिमको शर्त तथा बन्देजको पालना गर्ने गरी सूचित बीउ बिजनको निकासी/पैठारी गर्न यो अनुमतिपत्र दिइएकोछ ।

<u>शर्त तथा बन्देजः</u>

१. सम्बन्धित अधिकारीले खोजेमा यो अनुमतिपत्र देखाउनु पर्नेछ ।

२. यो अनुमतिपत्र जारी भएको मितिले एक वर्षसम्म बहाल रहनेछ ।

३. समितिबाट निरीक्षण गर्न आएको बेलामा सूचित बीउ बिजन राखिएको ठाउँको निरीक्षण गर्न दिनु पर्नेछ ।

४. बीउ बिजन ऐन, २०४५ तथा बीउ बिजन नियमावली, २०६९ अन्तर्गत रही काम कारबाही गर्नु पर्नेछ ।

अनुमतिपत्र दिने अधिकारीको,-

सहीः

नाम, थरः

दर्जाः

मितिः

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-८
(नियम १८ को उपनियम (३) सँग सम्बन्धित)
सूचित बीउ बिजन निकासी वा पैठारी गर्दा पेश गर्नु पर्ने विवरण

श्री सदस्य सचिवज्यू,

राष्ट्रिय बीउ बिजन समितिको सचिवालय,

.... ।

विषयः...

महाशय,

मेरो/हाम्रो उद्योग बीउ बिजन निकासी वा पैठारी गर्ने उद्देश्यले स्थापित भएको व्यहोराको प्रमाणित कागजात यसै विवरण साथ संलग्न राखी बीउ बिजन ऐन, २०४५ को उपदफा १५.३ बमोजिम मैले/हामीले निम्न विवरणको सूचित बीउ बिजन निकासी/पैठारी गर्न लागेकोले देहाय बमोजिमको विवरण उपलव्ध गराएको व्यहोरा अनुरोध गर्दछु/गर्दछौं ।

क) बालीको किसिमः

ख) जातः

ग) स्तरः

घ) परिमाणः

ङ) बिक्री वितरण गरिने क्षेत्रः

च) बीउ बिजन उपयुक्त हुने क्षेत्रः

छ) बीउ बिजन सूचित भएको प्रमाणित कागजातको प्रतिलिपिः

ज) बीउ बिजन उद्योग, निकासी वा पैठारी गर्ने उदेश्यले स्थापित भएको व्यहोरा प्रमाणित गर्ने कागजातको प्रतिलिपिः

निवेदकको,-

दस्तखतः

नाम, थरः

ठेगानाः

फोन नं.:

मितिः

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-९

(नियम १९ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

<u>बीउ बिजनको बिक्री वितरण सम्बन्धी कारोबार गर्न दिने निवेदन</u>

विषयः <u>अनुमतिपत्र पाउँ ।</u>

श्री प्रमुखज्यु,

जिल्ला कृषि विकास कार्यालय

....

मेरो/हाम्रो निम्न विवरण भएको पसल/कम्पनी बीउ बिजन ऐन २०४५, बीउ बिजन नियमावली २०६९ को परिधि भित्र रही बीउ बिजन व्यवसाय सञ्चालन गर्न इच्छुक भएकोले सोको अनुमतिपत्रका लागि तोकिएको कागजात थान .... साथ आफुसँग भएको पूर्वाधारको विवरण सहित यो निवेदन पेश गरेको छु/ गरेका छौं ।

निवेदकको विवरणः

१. व्यक्ती/कम्पनी/संस्था/समूहको नामः

ठेगानाः

फोन नं./फ्याक्सः

इमेलः

२. पसलहरुको ठेगानाः

(माथीको भन्दा फरक भएमा)

३. बीउ बिजन भण्डार वा गोदामहरुको ठेगानाः

४. बीउ बिजनको अलावा कारोवार गर्ने अन्य सामाग्रीहरु (यदि भए):

(बिषादी, पशूपंछी औषधि, मलखाद, इत्यादि) उल्लेख गर्नुपर्ने ।

५. कम्पनीको कर्मचारीको विवरणः

क.स.	पद	कर्मचारीको संख्या	शैक्षिक योग्यता	बीउ बिजन उत्पादन तथा व्यवस्थापन (परिचालन, परीक्षण, भण्डारण र प्रयोग) तालिम
१				
२				
३				
४				
जम्मा				

६. <u>पसल/भण्डारको निर्माणः</u>

- भूई कंक्रिटको ( ) हो वा ( ) होईन
- अन्य के हो खुलाउने ....
- पर्खाल/भित्ता कंक्रिटको ( ) हो वा ( ) होईन
- अन्य के हो खुलाउने ....
- पानी ( ) पस्ने वा ( ) नपस्ने
- मर्मत ( ) हुने वा ( ) नहुने
- फोहर निस्कासन व्यवस्था ( ) राम्रो छ वा ( ) छैन
- भेन्टिलेसन व्यवस्था ( ) राम्रो छ वा ( ) छैन

७. <u>पसल/भण्डार व्यवस्थापनः</u>

- पसल/भण्डारको रेकर्ड (आयात तथा बिक्री वितरण) राखिने ( ) गरिएको वा ( ) नगरिएको
- बीउ बिजन परीक्षण गर्ने ( ) गरिएको वा ( ) नगरिएको
- प्रमाणीकरण वा यथार्थ संकेतपत्र लगाउने ( ) गरिएको वा ( ) नगरिएको
- यदि लगाईएको भए आवश्यक विवरण ( ) छ वा ( ) छैन
- प्रमाणीकरणको निस्सा सहित थैला बन्दी अवस्थामा बिक्री वितरण भएको ( ) छ वा ( ) छैन

नेपाल कानून आयोग

- बीउ बिजन व्यवसायीले यथार्थ संकेतपत्र लगाउने हो भने सो को लोगो दर्ता गरिएको ( ) छ वा ( ) छैन
- बीउ राख्ने भांडा वा थैलाको प्रयोग विवरण

  क.

  ख.

  ग.
- भण्डार सरसफाईको स्थिति ( ) राम्रो वा ( ) नराम्रो
- भण्डारमा बीउको लट ( ) बनाईने वा ( ) नबनाईने
- बीउको लटमा लटको विवरण ( ) राखिएको वा ( ) नराखिएको
- भुईमा काठको फल्याकको प्रयोग भएको ( ) छ वा ( ) छैन
- भित्ता र बीउको चाङको बीचको दुरी आवश्यकताअनुसार कायम ( ) भएको वा ( ) नभएको
- भएको भए कती दुरी छ ? .... से.मि.
- धुवाँउने बिषादि प्रयोग ( ) गरीन्छ वा ( ) गरीदैन
- यदि प्रयोग गरीन्छ भने प्रयोग गर्न सुरक्षित ( ) छ वा ( ) छैन
- झ्याल, ढोका, भेन्टिलेसन राम्रोसँग हावा नछिर्ने गरी बन्द गर्न ( ) सकिन्छ वा ( ) सकिदैन
- पसल/भण्डारमा बीउ बिजन बाहेक अन्य के के राखिएको छ ?

  क. मल

  ख. बिषादी

  ग. भेटेनरी सामग्रि

  घ. पुरानो बीउ बिजन (यदि छ भने के कति छ विवरण दिनु पर्ने)

  ङ. यी माथिका वस्तुहरु राखिएको भांडाको अवस्था दुरुस्त ( ) छ वा ( ) छैन

च. अन्य

- सम्पूर्ण स्टाफलाई बीउ बिजन, बिषादि तथा पसल र भण्डारणमा भएको वस्तु बारे जानकारी दिने गरिएको ( ) छ वा ( ) छैन
- पसल/भण्डारणमा जैविक सुरक्षणका नियमहरु पालना ( ) भएको वा ( ) नभएको
- बिषादि प्रयोग गर्दा वा बिषादि प्रयोग गरेको वस्तु उपयोग गर्दा एप्रोन, मास्क, पञ्जा, इत्यादिको प्रयोग भएको ( ) छ वा ( ) छैन
- बिषादि प्रयोग पछि लुगा ( ) फेरिन्छ वा ( ) फेरिदैन
- साबुन पानीले हात मुख धुने गरिएको ( ) छ वा ( ) छैन
- पोखिएका वस्तुहरु सफा गर्न वा फाल्न कुचो, भाँडो वा अन्य आवश्यक वस्तु ( ) छ वा ( ) छैन
- प्रत्येक आर्थिक वर्षको बाली मौसम समाप्ती भएको एक महिनाभित्र वर्षभरी गरेको कारोवारको विवरण राष्ट्रिय बीउ बिजन समितिमा उपलब्ध गराउनु पर्ने र सो को जानकारी सम्बन्धित जिल्ला कृषि विकास कार्यालय वा क्षेत्रीय बीउ बिजन परिक्षण प्रयोगशालामा पनि उपलब्ध गराउनु पर्नेमा सो गरिएको ( ) छ वा ( ) छैन
- सम्बन्धित निकायले माग गरेको विवरण समयमा उपलब्ध गराउनु पर्नेमा सो गरिएको ( ) छ वा ( ) छैन

निवेदकको हस्ताक्षरः

निवेदकको नामः

पद (यदि कम्पनी तथा संघ संस्था भएमा):

नागरिकता नं र जिल्लाः

फोन नंः

मितिः

....

कार्यालय प्रयोजनका लागि

निवेदन प्राप्त मितिः

निर्णय र निर्णय मितिः

बीउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्रलाई जानकारी दिएको मितिः

अनुसूची-१०

(नियम १९ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)

बीउ बिजन बिक्री वितरण सम्बन्धि अनुमतिपत्र

नेपाल सरकार

कृषि विकास मन्त्रालय

कृषि विभाग

जिल्ला कृषि विकास कार्यालय

....

अनुमतिपत्र

हालसालै खिचेको पासपोर्ट साईजको फोटो

अनुमतिपत्र नं.

जारी मितिः

यस कार्यालयको मिति .... को निर्णय अनुसार निम्न बमोजिमको विवरण भएको श्री .... लाई बीउ बिजन नियमावली, २०६९ को नियम १९ उपनियम (२) बमोजिम बीउ बिजन व्यवसाय सञ्चालन गर्न अनुमति प्रदान गरिएको छ ।

विवरण

१. प्रोप्राईटर/व्यवस्थापकको:

नाम, थरः

स्थायी ठेगानाः

हालको ठेगानाः

२. व्यवसायी/संघ/संस्था/कम्पनीको ठेगानाः

....

प्रमुख

जिल्ला कृषि विकास कार्यालय

नेपाल कानून आयोग

नेपाल सरकार

कृषि विकास मन्त्रालय

कृषि विभाग

जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, ...

<u>अनुमतिपत्रको नवीकरण विवरण</u>

अनुमतिपत्र नं.:　　　　　　　　　　　　जारी मितिः

नवीकरण मिति	नवीकरण अवधि		नवीकरण दस्तुर बुझाएको रसिद/भौचर नं. र मिति	नवीकरण गर्ने अधिकृतको दस्तखत
	देखि	सम्म		

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-११

(नियम २२ को उपनियम (१) खण्ड (क) सँग सम्बन्धित)

निजी क्षेत्रमा प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालनको लागि दिने निवेदन

श्री सदस्य सचिव ज्यू

राष्ट्रिय बीउ बिजन समिति

हरिहरभवन, लालितपुर ।

विषयः प्रयोगशाला सञ्चालनको लागि अनुमतिपत्र सम्बन्धमा ।

महाशय,

मैले/हामीले बीउ बिजन ऐन, २०४५ र बीउ बिजन नियमावली, २०६९ बमोजिम निजीस्तरमा बीउ बिजन प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन गर्न चाहेकोले म/हामीसँग देहाय बमोजिमको मेशनरी, उपकरण, रसायन, भौतिक पूर्वाधार र जनशक्ति भएको व्यहोरा जानकारी गराउँछु/गराउँछौं । बीउ बिजन नियमावली, २०६९ मा उल्लेखित शर्तहरु पालना गर्ने गरी प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन गर्ने अनुमतिपत्र पाउनको लागि निवेदन पेश गरेको छु/गरेका छौं ।

निवेदकको,-

दस्तखतः

नाम, थरः

ठेगानाः

मितिः

नेपाल कानून आयोग

मेशिनरी, उपकरण, रसायन, भौतिक पूर्वाधार तथा जनशक्तिको विवरणः

सि.नं.	विवरण	न्यूनतम परिमाण	मौज्दात परिमाण
क	नमूना मिश्रण तथा खण्डिकरण १. विभिन्न आकारका स्लिभ ट्रायरहरु २. सिड डिभाइडर- बुनर वा ग्यामेट ३. सिड डिभाइडर- स्वाइल वा रिफील टाईप ४. स्याम्पल प्यान (विभिन्न आकारका) ५. टप लोडिङ्ग व्यालेन्स (क्षमता २ के.जि. सम्म, दशमलवको १ स्थानसम्म)	१ सेट १ १ आवश्यकता अनुसार १	
ख	बीउको शुद्धता परीक्षण १. डायफोनो स्कोप २. फोरसेप, स्पाचुला, ब्रश, वाचग्लास ३. म्याग्निफायर ४. स्टेरियो-वाईनोकुलर माईक्रोस्कोप ५. सिभ (विन्नि आकारका जाली सहित) ६. एल्यूमिनियमका ट्रेहरु	१ आवश्यकता अनुसार १ १ १ सेट आवश्यकता अनुसार	
ग	बीउको उमारशक्ति परीक्षण १. वाक इन जर्मिनेटर वा सिड जर्मिनेटर २. थर्मोमिटरहरु ३. पेट्रिडिस ४. रेफ्रिजेरेटर ५. प्लास्टिक ट्रेहरु	१ आवश्यकता अनुसार आवश्यकता अनुसार १ आवश्यकता अनुसार	

नेपाल कानून आयोग

	६. जर्मिनेशन तथा फिल्टर पेपर ७. ग्लासवेयर (बिकर, मेजरिङ्ग सिलिन्डर, पिप्पेट, कोनिकल फ्लास्क) ८. स्कालपेल ९. चपिङ्ग बोर्ड १०. हाईग्रोमिटर	आवश्यकता अनुसार आवश्यकता अनुसार १ बट्टा १ १	
घ	बीउको चिस्यान परीक्षण १. सिभ सेट (०.५, १, २, ४ मि.मि.का जाली सहित) २. सिड ग्राईन्डर ३. डेसिकेटर (सिलिका जेल सहित) ४. एल्यूमिनियम क्यानहरु ५. टोङ्ग ६. तापरोधक हातेपन्जा ७. हटएअर ओभन (३०० डि. से. सम्म) ८. इलेक्ट्रोनिक व्यालेन्श (०.००० ग्राम सम्म)	 १ सेट १ १ आवश्यकता अनुसार १ १ १ १	

नेपाल कानून आयोग

ङ	अन्य विविध औजारहरु		
	१. क्याल्कुलेटर	१	
	२. वास्पिकरण युनिट वा युरोगार्ड	१	
	३. भित्तेघडी	१	
	४. प्लास्टिकका वाल्टीनहरु	३	
	५. कम्प्युटर तथा प्रिन्टर	१ सेट	
	६. किताब/पुस्तकालय	आवश्यकता अनुसार	
	७. एप्रोन	२	
	८. प्राथमिक उपचार किट	१ सेट	
	९. फायर एक्स्टींगुइशर	१	
च	ल्याब केमिकलहरु		
	१. जिब्रेलिक एसिड	आवश्यकता अनुसार	
	२. पोटासियम नाईट्रेट	आवश्यकता अनुसार	
	३. सोडियम हाईपोक्लोराईड	आवश्यकता अनुसार	
	४. सोडियम हाईड्रोक्साइड	आवश्यकता अनुसार	
	५. सल्फ्यूरिक एसिड	आवश्यकता अनुसार	
	६. नाईट्रिक एसिड	आवश्यकता अनुसार	

नेपाल कानून आयोग

छ	भौतिक पूर्वाधारः निम्न शाखा सहितको प्रयोगशाला १. नमूना प्राप्ति तथा दर्ता कोठा २. ड्राई रुम (शुद्धता परीक्षण) ३. वेट रुम (जर्मिनेशन परीक्षण) ४. बीउ परिक्षण स्थल ५. प्राविधिक कक्ष ६. प्रशासन कक्ष ७. नमूना भण्डार		
ज	जनशक्तिः १. बीउ विश्लेषक (अधिकृत स्तर) २. प्रयोगशाला सहायक (प्राविधिक) ३. कार्यालय सहयोगी	 १ १ १	

- चिस्यान परीक्षणको लागि तोकिएको दशमलवको तीन स्थानसम्म जोख्ने तराजु नै शुध्दता विश्लेषणको लागि पनि प्रयोग गर्न सकिनेछ तर चिस्यान परीक्षण नगर्ने भए शुध्दता परीक्षणको लागि दशमलवको तीन स्थानसम्म जोख्ने तराजु अनिवार्य रुपमा हुनु पर्नेछ ।
- प्रयोगशालामा काम गर्ने प्रयोगशाला सहायक कम्तिमा एस.एल.सी उत्तीर्ण गरेको हुनु पर्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-१२

(नियम २२ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)

निजी क्षेत्रमा प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालनको लागि दिने अनुमतिपत्र

श्री ....

....

विषयः अनुमतिपत्र प्रदान गरिएको ।

महाशय,

तपाई/त्यस कार्यालय/त्यस संस्थाले निजी क्षेत्रमा प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन गरी पाउँ भनी समिति समक्ष दिनु भएको निवेदन उपर कारबाही हुँदा बीउ बिजन ऐन २०४५ को उपदफा ९.४ तथा बीउ बिजन नियमावली, २०६९ को नियम २२ को परिधि भित्र रही निजीस्तरमा बीउ बिजन प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन गर्न यो अनुमतिपत्र प्रदान गरिएको छ ।

अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने अधिकारीको,—

दस्तखतः

नाम, थरः

दर्जाः सदस्य सचिव, राष्ट्रिय बीउ बिजन समिति

मितिः

नेपाल कानून आयोग

नेपाल सरकार

कृषि विकास मन्त्रालय

राष्ट्रिय बीउ बिजन समितिको सचिवालय

....

<u>अनुमतिपत्रको नवीकरण विवरण</u>

अनुमतिपत्र नं.: जारी मितिः

नवीकरण मिति	नवीकरण अवधि		नवीकरण दस्तुर बुझाएको रसिद/भौचर नं. र मिति	नवीकरण गर्ने अधिकृतको दस्तखत
	देखि	सम्म		

प्रयोगशाला सञ्चालनको क्रममा देहायका शर्तहरु पालना गर्नु पर्नेछः-

(१) बीउ बिजन विश्लेषकले बीउ बिजन विश्लेषण गर्ने अनुमतिपत्र बीउ बिजन नियमावली बमोजिम नविकरण गराउनु पर्नेछ ।

(२) प्रयोगशालाको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्दा अनुमतिपत्र प्राप्त गर्दाको अवस्थामा उल्लेख गरिए अनुसारको मेशनरी तथा उपकरण, जनशक्ति, र भौतिक पुर्वाधार पुरा गरेको हुनु पर्नेछ ।

(३) मेशिनरी तथा उपकरणहरु बिग्रेको अवस्थामा तत्काल केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालामा जानकारी दिनु पर्नेछ र यसरी जानकारी दिएको मितिबाट बढिमा ३ महिना भित्र उक्त मेशिनरी उपकरणको मर्मत वा नयाँ व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(४) जनशक्तिमा हेरफेर हुन सक्ने अवस्था आएमा तत्काल केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालामा जानकारी दिई बढिमा ६ महिना भित्र जनशक्तिको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(५) मेशिनरी, उपकरण र जनशक्तिको कारणवश हेरफेर हुने भएमा उक्त मेशिनरी, उपकरण तथा जनशक्तिको उपयुक्त व्यवस्था नगरी बीउ बिजन विश्लेषण गर्न पाइने छैन ।

(६) केन्द्रीय बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाबाट अनुगमन तथा निरीक्षणको क्रममा दिएको सुझावहरु पालना गर्नु पर्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

अनसूची—१३

(नियम २२ को उपनियम (३) सँग सम्बन्धित)

अनुमतिपत्र रद्द सम्बन्धि सूचना

श्री ....

....

विषयः अनुमतिपत्र रद्द गरिएको सुचना ।

महाशय,

तपाई/त्यस कार्यालय/त्यस संस्थाले राष्ट्रिय बीउ बिजन समितिबाट मिति .... मा प्रदान गरिएको अनुमतिपत्र बमोजिम निजी क्षेत्रमा प्रयोगशाला स्थापना तथा सन्चालन भैरहेकोमा बीउ बिजन ऐन, २०४५ र बीउ बिजन नियमावली, २०६९ ले तोके बमोजिमका सेवा र शर्तहरु मध्ये निम्न शर्तहरु पालना नभएको पाईएकोले राष्ट्रिय बीउ बिजन समितिको निर्णय बमोजिम मिति .... देखि लागु हुने गरि तपाईरत्यस कार्यालयरत्यस संस्थाले निजीस्तरमा बीउ बिजन प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन गर्न प्राप्त गर्नु भएको अनुमतिपत्र रद्द गरिएको व्यहोरा सूचित गर्दछु ।

अनुमतिपत्र रद्द गर्ने अधिकारीको,-

दस्तखत

नाम, थरः

दर्जाः सदस्य सचिव, राष्ट्रिय बीउ बिजन समिति

मितिः

पालना नभएका सेवा र शर्तहरुः

१.

२.

३.

४.

अनुसूची-१४

(नियम २४ को खण्ड (ग), नियम २५ को खण्ड (ख), नियम २६ को खण्ड (ख), नियम २७ को खण्ड (ख) र नियम ३४ को खण्ड (क) सँग सम्बन्धित)

खण्ड क

सम्पूर्ण परीक्षणको प्रतिवेदन

.....................................प्रयोगशाला

....

बीउ विश्लेषण प्रतिवेदन

नमुना प्राप्त मितिः	बालीः
परीक्षण नं	जात र स्तरः
परीक्षण शुरु गरेको मितिः	लट नंः
बीउको स्तरः	नमुना पठाउनेको नामः
परीक्षण सिद्धिएको मितिः	ठेगानाः
लटको परिमाणः	नमुना लिनेको नामः
उत्पादन वर्षः	ठेगानाः
परिक्षण तरिकाः	नमुना लिएको मितिः
तापक्रमः	

नेपाल कानून आयोग

बीउ विश्लेषण प्रतिशत							
शूद्ध बीउ	अन्य बालीको बीउ	झारपातको बीउ	निष्कृय पदार्थ	चिस्यान	१००० दानाको तौल (ग्राममा)	उम्रने शक्ति	कैफियत

अन्य बालीको बीउः १००० ग्राममा प्रकार/संख्यामाः	झारपातको बीउः १००० ग्राममा प्रकार/संख्यामाः	अन्य जातको बीउः १००० ग्राममा प्रकार/संख्यामाः

कडा वीउः स्वच्छ वीउः बिक्रीत बेर्नाः मृत वीउः

प्राप्त नमूना (उपचार गरिएको/नगरिएको)**:**

चिस्यान परिक्षण विधिः

कैफियतः

( ) असल बीउ	( ) बीउको लागि प्रयोग गर्न नहुने
( ) अन्य गुणस्तर ठिक भए तापनि उम्रने शक्ति कम प्रमाणिकरणको लागि/यथार्थ संकेत पत्रको लागि	( ) नमुनाको जात नमिलेको
( ) बीउको न्यूनतम् स्तरमा ल्याउन झरपातको बीउ बढी भएकोले अझ सफा गर्नु पर्ने ।	( ) पुरा विश्लेषण गर्न बीउ कम
( ) बीउको न्यूनतम् स्तरमा ल्याउन निष्कृय पदार्थ बढी भएकोले अझ सफा गर्नु पर्ने ।	( ) ज्यादै कीरा लागेको
( ) बीउको न्यूनतम् स्तरमा ल्याउन चिस्यान वढी भएकोले अझ सुकाउनु पर्ने ।	( ) ज्यादै रोग लागेको

नेपाल कानून आयोग

द्रष्टव्यः

१.	यो प्रतिवेदनका नतिजाहरु नमूनामा आधारित छन् । अतः यो नतिजा काममा ल्याउंदा नमूनाले बीउको सम्पूर्ण परिमाणलाई प्रतिनिधित्व गर्ने हुनुपर्छ । यदि यस्तो छैन भने यसको जिम्मेवार बीउ विश्लेषक हुने छैन ।

२.	बीउको गुणस्तर बीउ परीक्षणमा सन्तोषजनक भए पनि बीउ भण्डारको अवस्था, बीउमा हुन सक्ने चिस्यानको घटबढको मात्रा, कीराको प्रकोप र बिभिन्न वातावरणमा निर्भर गर्दछ । अतः यी बिभिन्न अवस्था र वातावरणवाट बीउ जोगाउने उत्तरदायित्व बीउ वेच्ने वा किन्नेहरुकै हुन्छ । कुनै हालतमा पनि यो परीक्षणको नतिजा ६ महिना भन्दा बढी प्रयोगमा ल्याउनु हुँदैन । यस अवधि भन्दा बढीको लागि पूनः प्रमाणित गर्नु परेमा पुनः परीक्षण गराउनु पर्छ ।

प्रतिवेदन तयार पार्ने	बीउ विश्लेषक	आधिकारीक दस्तखत र मिति

नेपाल कानून आयोग

www.lawcommission.gov.np

खण्ड ख

उमारशक्ति परीक्षणको प्रतिवेदन

.....................प्रयोगशाला

..

परीक्षण नं.	नमुना पठाउनेको नाम र ठेगाना	बाली/जात/स्तर/लट नं.	नमुना प्राप्त मिति	परीक्षण अवधि	बीउ परिक्षणको तरिका/तापक्रम	परीक्षण समाप्त मिति	उत्पादन वर्ष	उम्रनेशक्तिको विश्लेषण (प्रतिशत)						कैफियत/ लटको परिमाण
								सामान्य वेर्ना	कडा बीउ	स्वच्छ बीउ	विकृत बेर्ना	मरेको बीउ	बीउ उपचार	

नेपाल कानून आयोग

द्रष्टव्यः

१) यो प्रतिवेदनमा समावेश भएको नतिजाहरु नमूनामा आधारीत छन् । अतः यो नतिजा प्रयोगमा ल्याउंदा नमूनाले बीउको सम्पूर्ण परीमाणलाई प्रतिनिधित्व गर्ने हुनु पर्दछ ।

२) बीउको गुणस्तर संतोषकजनक भए पनि बीउ भण्डारको अवस्था, बीउमा हुन सक्ने चिसानको घटबढको मात्रा, कीराको प्रकोप विभिन्न वातावरणमा निर्भर गर्दछ । अतः यो विभिन्न अवस्था र वातावरणबाट बीउ जोगाउने उत्तरदायित्व बीउ वेच्ने वा किन्नेहरुको हुन्छ । कुनै हालतमा पनि यो परीक्षणको नतिजा ६ महिनाभन्दा बढी प्रयोगमा ल्याउनु हुदैन ।

३) बीउको उमारशक्ति प्रमाणीकरण/यथार्थ संकेतपत्रको लागि तोकिएको न्यूनतम स्तर भन्दा कम आएमा गोलो (०) चिन्ह लगाई कैफियतमा जनाइने छ ।

________________	________________	________________
प्रतिवेदन तयार पार्ने	बीउ विश्लेषक	आधिकारीक दस्तखत र मिति

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-१५

(नियम ३० को उपनियम (४) सँग सम्बन्धित)

बाली निरीक्षण/बीउ बिजन नमूना सङ्कलन र बीउ बिजन विश्लेषण सम्बन्धि अनुमतिपत्र प्राप्त गर्न दिने निवेदन

श्री सदस्य सचिवज्यू,

राष्ट्रिय बीउ बिजन समितिको सचिवालय,

....

विषयः अनुमतिपत्र पाउँ ।

महाशय,

मैले राष्ट्रिय बीउ बिजन समितिबाट मिति .... मा सञ्चालित .... विषयको परीक्षा नियमानुसार उत्तीर्ण गरेको व्यहोरा जानकारी गराउँदछु । बीउ बिजन ऐन, २०४५ तथा बीउ बिजन नियमावली, २०६९ को अधिनमा रही .... पदको कार्य गर्न इच्छुक भएकोले अनुमति पाउनको लागि यो निवेदन दिएको छु । तोकिए बमोजिम दस्तुर बुझाएको रसिद एवं अन्य आवश्यक कागजातका प्रमाणित प्रतिलिपिहरु यसै साथ संलग्न छ । ऐनको दफा १६ को उपदफा १६.६ बमोजिम अनुमति पाउँ ।

निवेदकको,-

दस्तखतः

नाम थरः

स्थायी ठेगानाः

पत्राचार गर्ने ठेगानाः

टेलिफोन नंः

नेपाल कानून आयोग

अनूसूचि–१६

(नियम ३० को उपनियम (५) सँग सम्बन्धित)

निजी क्षेत्रका बाली निरीक्षक, बीउ बिजन नमूना सङ्कलक तथा बीउ बिजन विश्लेषकलाई दिने अनुमतिपत्र

श्री ....

....

विषयः अनुमतिपत्र सम्बन्धमा ।

महाशय,

तपाईलाई बीउ बिजन ऐन २०४५, बीउ बिजन नियमावली २०६९ ले तोकेको सेवा र शर्तहरुको अधिनमा रहने गरी .... पदको कार्य गर्न बीउ बिजन ऐन, २०४५ को दफा १६ को उपदफा १६.६ अनुसार यो अनुमतिपत्र प्रदान गरिएकोछ ।

प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने अधिकारीको,-

दस्तखतः

नाम, थरः

दर्जाः

मितिः

नेपाल कानून आयोग

नेपाल सरकार

कृषि विकास मन्त्रालय

राष्ट्रिय बीउ बिजन समितिको सचिवालय

हरिहरभवन, ललितपुर

निजी क्षेत्रका बाली निरीक्षक, बीउ बिजन नमूना सङ्कलक, तथा बीउ बिजन विश्लेषकको अनुमतिपत्र नवीकरण विवरण

अनुमतिपत्र नं.:   जारी मितिः

नवीकरण मिति	नवीकरण अवधि		नवीकरण दस्तुर बुझाएको रसिद/भौचर नं. र मिति	नवीकरण गर्ने अधिकृतको दस्तखत
	देखि	सम्म		

नेपाल कानून आयोग

अनूसुचि–१७

(नियम ३२ को खण्ड (घ) सँग सम्बन्धित)

बीउ बिजन जफत गर्ने मुचुल्का

विषयः मुचुल्का सम्बन्धमा ।

बीउ बिजन ऐन २०४५, बीउ बिजन नियमावली, २०६९ को परिधि भित्र रही नियमावलीको नियम ३२ को खण्ड (ख) बमोजिम श्री .... को बीउ बिजन बिक्री वितरण गरिरहेको स्थान (पसल/घर/गोदाम तथा अन्य संरचना लगायत) निरीक्षण गर्दा अनुमतिपत्र नलिई बीउ बिजन बिक्री वितरण गरेको/कृषि अनुसन्धानको प्रयोजनको लागि बाहेक सूचित नभएको बीउ बिजन विक्रि वितरण गरेको पाईएकोले तपसिलका जिल्ला कृषि विकास कार्यालयका अधिकृत प्रतिनिधि वा नमूना सङ्कलक तथा २ जना सर्वसाधारणको उपस्थितिमा निजबाट बीउ बिजन ऐन २०४५ को दफा ११क./११ख. उल्लंघन भएको व्यहोरा प्रमाणित गर्दै बिक्री वितरण भईरहेको बीउ बिजन मध्ये देहाय बमोजिमका बीउ बिजन जफत गरिएको छ ।

जफत गरिएको बीउ बिजनको किसिम, जात, र परिमाणः

सि.नं.	बीउ बिजनको किसिम	जात	लट नं. वा संकेत	परिमाण (के.जीमा)	जफत गर्नु पर्ने कारण

नेपाल कानून आयोग

उपस्थितिः

श्री ...., दस्तखतः......................................

श्री ...., दस्तखतः ....

श्री.., ... अधिकृत/नमूना सङ्कलक, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, ...

दस्तखतः

बाली निरीक्षकको,-

दस्तखतः

नाम थरः

ठेगानाः

मितिः

नेपाल कानून आयोग

अनूसुचि-१८

(नियम ३२ को खण्ड (च) सँग सम्बन्धित)

बीउ बिजन जफत सम्बन्धी सूचना

श्री ....

....

बीउ बिजन ऐन २०४५, बीउ बिजन नियमावली, २०६९ को परिधि भित्र रही नियमावलीको नियम ३२ को खण्ड (ख) बमोजिम श्री .... को बीउ बिजन बिक्री वितरण गरीरहेको स्थान (पसल/घर/गोदाम तथा अन्य संरचना) निरीक्षण गर्दा अनुमतिपत्र नलिई बीउ बिजन बिक्री वितरण गरेको/कृषि अनुसन्धानको प्रयोजनको लागि बाहेक सूचित नभएको बीउ बिजन विक्रि वितरण गरेको पाईएकोले तपसिलका जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, ... का अधिकृत/नमूना सङ्कलक श्री .... र २ जना सर्वसाधारणको उपस्थितिमा निजबाट बीउ बिजन ऐन, २०४५ को दफा ११ क./११ख. उल्लघन भएको व्यहोरा प्रमाणित गर्दै बिक्री वितरण भईरहेको बीउ बिजन मध्ये देहाय बमोजिमका बीउ बिजन जफत गरिएको व्यहोरा सूचित गरीन्छ ।

जफत गरिएको बीउ बिजनको किसिम, जात र परिमाणः

सि.नं.	बीउ बिजनको किसिम	जात	लट वा संकेत नं.	परिमाण (के.जीमा)	जफत गर्नु पर्ने कारण

नेपाल कानून आयोग

उपस्थितिः

श्री .... दस्तखत ....

श्री .... दस्तखत ....

जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, ... का ....अधिकृत/नमूना संकलक श्री .... दस्तखत ....

बाली निरीक्षकको,-

दस्तखतः ....

नाम थरः ....

ठेगानाः ....

मितिः ....

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-१९

(नियम ३२ को खण्ड (छ) सँग सम्बन्धित)

जफत गरिएको बीउ बिजन बुझाउदा गरिने भरपाई

बीउ बिजन ऐन २०४५, बीउ बिजन नियमावली, २०६९ को परिधि भित्र रही श्री .... को बीउ बिजन बिक्री वितरण गरीरहेको स्थान (पसल र घर र गोदाम तथा संरचना लगायत) निरीक्षण गर्दा अनुमतिपत्र नलिई बीउ बिजन बिक्री वितरण गरेको र कृषि अनुसन्धानको प्रयोजनको लागि बाहेक सूचित नभएको बीउ बिजन विक्रि वितरण गरेको पाईएकोले जिल्ला कृषि विकास कार्यालयका अधिकृत श्री .... र तपसिलका २ जना सर्वसाधारणको उपस्थितिमा निज/त्यस संघ सस्थाबाट बीउ बिजन ऐन, २०४५ को दफा ११ क./११ख. उल्लंघन भएको व्यहोरा प्रमाणित गर्दै बिक्री वितरण भईरहेको बीउ बिजनको नियमानुसार जफत गरी नमूना सङ्कलक श्री .... को रोहवरमा जिल्ला कृषि विकास कार्यालयमा बुझाएको व्यहोरा प्रमाणीत गरिन्छ ।

बुझाएको बीउ बिजनको किसिम, जात र परिमाणः

सि.नं.	बीउ बिजनको किसिम	जात	लट नं. वा संकेत	परिमाण (के.जीमा)

उपस्थितिः

श्री ....

श्री ....,।

नमूना सङ्कलकको,-

दस्तखतः ....

नामः ...., जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, ...

पदः..

बुझाउनेको,-

दस्तखतः.......................................

नाम, थरः.....................................

पदः..

मितिः...

बुझिलिनेको,-

दस्तखतः...................................

नाम, थरः.................................

पदः..

मितिः.....................................

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-२०

(नियम ३३ को खण्ड (छ) तथा नियम ३७ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)

<u>मुद्दा दायर</u>

श्री प्रमुख ज्यू,

जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, ... ।

बीउ बिजन ऐन २०४५, बीउ बिजन नियमावली, २०६९ अनुसार श्री .... ले सञ्चालन गरेको/गरीरहनु भएको बीउ बिजन व्यवसाय सँग सम्बन्धित संरचना/बीउ बिजनका लटहरु/कागजपत्र/अनुमतिपत्रहरु एवं अन्य काम कारबाहीहरु निरीक्षण गर्दा त्यस संघ सस्थाको/निजको देहाय बमोजिमको क्रियाकलापहरुबाट ऐनको दफा .... उल्लंघन भई नियमावलीको नियम .... विपरीत पाईएकोले ऐनको दफा २१ को उपदफा २१.२ अनुसार जिल्ला न्यायधिवक्ता श्री .... को राय लिई देहाय बमोजिमको आवश्यक सवुद प्रमाण र कागजातहरु समेत संलग्न राखि ऐनको दफा २१ को उपदफा २१.१ अनुसार मुद्दा दायर गरेको छु । बीउ व्यवसाय सञ्चालन गर्दा वा बीउ बिजन सम्बन्धि अन्य काम कारबाही गर्दा त्यस संघ संस्था/निजबाट कानूनको उल्लघंन भएकाले त्यस संघ सस्था/निज श्री ...., ..., लाई ऐनको दफा १९ को उपदफा .... अनुरुप सजायको माग गर्दछु ।

उल्लंघन भएका क्रियाकलापहरु (√ चिन्ह लगाउने):

क) बिक्री वितरण भैरहेको बीउ बिजन राखिएको भांडामा संकेतपत्र नभएको ।

ख) संकेतपत्रमा उल्लेख भएका विवरणहरु तोकिए बमोजिम नभएको ।

ग) कृषि अनुसन्धान प्रयोजनको लागि बाहेक सूचित नभएको बीउ बिजन बिक्री वितरण गरेको ।

घ) बीउ बिजन बिक्री वितरणको लागि आवश्यक अनुमतिपत्र नभएको ।

नेपाल कानून आयोग

ङ) कुनै खास क्षेत्रको लागि मात्र उपयुक्त हुने भनी प्रजनकले निर्धारण गरेको किसिम र जातको सूचित बीउ बिजन त्यसरी निर्धारण गरिएको क्षेत्र बाहेक अन्य क्षेत्रमा पनि बिक्री वितरण गरेको वा गराएको ।

च) बाली निरीक्षण, बीउ बिजन विश्लेषण तथा प्रयोगशाला सञ्चालन गर्ने अनुमतिपत्र नलिई बीउ बिजन व्यवसाय सञ्चालन गरेको ।

छ) बिक्री वितरण भैरहेको बीउ बिजन राखिएको भांडामा संकेतपत्र तथा संकेतपत्रमा उल्लेख भएका विवरणहरु तोकिए बमोजिम भए पनि परीक्षण पश्चात बीउ बिजनको गुणस्तर टलरेन्स भित्र नपरेको वा तोकिए बमोजिम नभएको वा गुणस्तरको हद नपुगेको ।

ज) ऐन र नियमावली विपरीत कुनै काम कारबाही गरेको प्रमाणित हुने अन्य कुनै पनि किसिमको व्यहोराः

....

....

....

....

....

संलग्न सवुद प्रमाण तथा कागजातहरुः

क) संकेतपत्र नभएको वा संकेतपत्रमा उल्लेख गर्नु पर्ने विवरण तोकिए बमोजिम नभएको, बीउ बिजन राखिएको भांडा सहितको वा बीउ बिजन बिक्री वितरण रोक्न दिईएको सूचनाको विपरीत बिक्री वितरण गरेको भांडा एवं लट नं सहितको नमूना थान .... ।

ख) बीउ बिजन सम्बन्धित कागजपत्रहरु थान ....।

ग) ऐनको दफा ११क. र ११ख. विपरीत अनुमतिपत्र नलिई बीउ बिजन बिक्री वितरण गरेको वा कृषि अनुसन्धान प्रयोजनको लागि बाहेक सूचित नभएको बीउ बिजन बिक्री वितरण गरेको व्यहोरा प्रमाणीत गरी त्यस्ता बीउ बिजन जफत गरेको सम्बन्धि बिभिन्न अनुसूचीहरुको प्रतिलिपि थान .... ।

घ) प्रजनकले निर्धारण गरेको किसिम र जातको सूचित बीउ बिजन त्यसरी निर्धारण गरिएको क्षेत्र बाहेक अन्य क्षेत्रमा बिक्री वितरण गरेको वा गराएको व्यहोरा प्रमाणीत हुने कुनै पनि किसिमको बिल, भर्पाइ वा अन्य कागजातहरुको थान .... ।

ङ) सम्बन्धित क्षेत्रीय बीउ बिजन परिक्षण प्रयोगशालामा बीउ बिजन परीक्षण गर्न पठाईएको पत्रको प्रतिलिपि थान ....।

च) सम्बन्धित क्षेत्रीय बीउ बिजन परिक्षण प्रयोगशालाको बीउ बिजन गुणस्तर परीक्षणको प्रमाणीत प्रतिवेदन थान .... ।

छ) ऐन र नियमावली विपरीत काम कारबाही गरेको प्रमाणित हुने कुनै पनि किसिमको कागजातहरु थान .... ।

ज) ऐन र नियमावली विपरीत काम कारबाही गरेको प्रमाणित हुने कुनै पनि किसिमको व्यहोरा

....

....

....

....

झ) ....

नमूना सङ्कलकको ,-

दस्तखतः ....

नाम थरः ....

पदः.....................................,

जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, ...

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-२१

(नियम ३७ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)

मुद्दाको कारबाही किनारा

श्री ....

.... ।

त्यस संघ सस्था/तपाईले सञ्चालन गरीरहनु भएको बीउ बिजन व्यवसायसँग सम्बन्धित संरचना/बीउ बिजनका लटहरु/कागजपत्र/अनुमतिपत्रहरु एवं अन्य काम कारबाहीहरु नमूना सङ्कलक श्री .... ले निरीक्षण गर्दा देहाय बमोजिमको क्रियाकलापहरुबाट बीउ बिजन ऐन, २०४५ को दफा .... उल्लंघन भई बीउ बिजन नियमावली, २०६९ को नियम .... विपरीत पाइएकोले ऐनको दफा २१ को उपदफा २१.२ अनुसार जिल्ला न्यायधिवक्ता श्री .... को राय लिई देहाय बमोजिमको आवश्यक सवुद प्रमाण र कागजातहरु समेत संलग्न राखि मिति .... मा ऐनको दफा २१ को उपदफा २१.१ अनुसार मुद्दा दायर गरिएको थियो । उक्त मुद्दामा त्यस संघ सस्था/तपाईलाई ऐनको दफा १९ को उपदफा .... अनुरुप सजाय गर्नु पर्ने दाबी गरिएकोमा सो सम्बन्धमा संलग्न सवुद प्रमाण, परीक्षण प्रतिवेदन र अन्य आवश्यक कागजातहरुको अध्ययन, अनुसन्धान तथा छानबिन गर्दा त्यस संघ संस्था/तपाईको .... क्रियाकलापले ऐन को दफा .... उल्लघंन भएको/नभएकोले र सो कार्य नियमावलीको नियम .... विपरीत भएको/नभएकोले त्यस संघ सस्था/तपाइलाई ऐनको दफा १९ को उपदफा .... अनुरुप सजाय गर्नु पर्ने/नपर्ने ठहर गर्दै सजाय गरेको/सफाई दिएको छु ।

मुद्दाको कारबाही र किनारा गर्ने अधिकारीकोः

दस्तखतः ....

नाम थरः ....

पदः प्रमुख, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, ... ।

मितिः...

अनुसूची-२२

(नियम ३८ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

<u>मुद्दाको पुनरावेदन</u>

श्री क्षेत्रीय कृषि निर्देशकज्यू,

क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, ...।

नमूना सङ्कलक श्री .... ले मेरो/मेरो संघ संस्था ..../श्री...को बीउ बिजन व्यवसायसँग सम्बन्धित संरचना/बीउ बिजनका लटहरु/कागजपत्र/अनुमतिपत्रहरु एवं अन्य काम कारबाहीहरु निरीक्षण गर्दा बीउ बिजन ऐन २०४५ को दफा .... उल्लंघन भएको भनी दायर मुद्दामा मुद्दा हेर्ने अधिकारीले बीउ बिजन ऐन २०४५ को दफा ...... को उपदफा ..... उल्लंघन भएको भनी मिति ....मा गरेको फैसला उपर चित्त नबुझेकाले सो फैसला बदर गर्नका लागी बीउ बिजन नियमावली २०६९ को नियम ४० उपनियम (१) बमोजिम पुनरावेदन गरेको छु । आवश्यक सवुद प्रमाण तथा कागजात यसैसाथ संलग्न राखेको छु ।

पुनरावेदन गर्नेः

दस्तखतः ....

नामः ....

पदः...,

....

मितिः..

संलग्न कागजातहरुः

....

....

....

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-२३

(नियम ४० को उपनियम (३) सँग सम्बन्धित)

पुनरावेदन उपरको कारबाही

श्री ....

.... ।

तपाईले⁄त्यस संस्थाले जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, ... बाट मिति .... मा बीउ बिजन ऐन २०४५ को दफा .... उपदफा .... उल्लंघन गर्नु भएको भनी गरिएको फैसला बदर गरी पाउन यस निर्देशनालयमा मिति .... मा गर्नु भएको पुनरावेदन सम्बन्धमा संलग्न सवुद प्रमाण, परीक्षण प्रतिवेदन र अन्य आवश्यक कागजातहरुको अध्ययन, अनुसन्धान तथा जांचबुझ गर्दा तपाई/त्यस संघ संस्था/श्री .... बाट/ को .... काम कारबाहीले ऐनको दफा .... उल्लंघन भएको⁄ नभएकोले र सो कार्य नियमावलीको नियम .... विपरीत भएको⁄नभएकोले तपाइलाई⁄त्यस संघ संस्था⁄श्री .... लाई ऐनको दफा .... को उपदफा .... अनुरुप सजाय गर्न पर्ने⁄गर्न नपर्ने ठहर गर्दै सजाय गर्ने⁄सफाई दिने आदेश गर्दछु ।

पुनरावेदन सुन्ने अधिकारीकोः

दस्तखतः ....

नाम थरः ....

पदः क्षेत्रीय कृषि निर्देशक, क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, ... ।

मितिः..